

ABONAMENTUL
 Pe un an . . . 28.— Cor.
 Pe jumătate an 14.— „
 Pe 3 luni . . . 7.— „
 Pe o lună . . . 2.40 „
Pentru România și străinătate:
 Pe un an . . . 40.— franci
Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

REDACTIA
 și
ADMINISTRAȚIA
 Strada Zrinyi N-rul 1/a
INSERTIUNILE
 se primesc la admini-
 stratie.
 Mulțumito publice și Loc
 deschis costă șirul 20 fil.
**Manuscrise nu se in-
 napoiază.**

ROMÂNUL

Spre libertate...

„Unde este Duhul Domnului, acolo este libertatea.”
 (Pavel, Corint. II. c. 3 v. 17.)

Sărbătoarea Rusalilor este așezată de rânduețile bisericii noastre creștine întru amintirea pogoririi Duhului Sfânt asupra apostolilor lui Hristos. Aceștia, urmând sfatul Mântuitorului, — „de Ierusalim nu s'a depărțat” ci au rămas toți într'un cuget la olaltă așteptând pogorirea Duhului Sfânt, a Mângâitorului, pe care făgăduise Isus că-l va trimite lor, ca să-i lumineze, să-i îndrume și să le dea tăria de a putea birui toate piedecile, ce se vor ivi în calea Evangheliei mântuitoare.

Și iată „în ziua cincizecimei” — după cum citim în „Faptele-apostolilor” — li s'au arătat limbi împărțite ca de foc și s'a pogorât asupra lor și s'au umplut toți de Duh Sfânt și au început a vorbi în toate limbile, încât au putut să-i înțeleagă oamenii „din tot poporul, ce este sub ceriu”...

Iar după predica însuflețită a apostolului Petru, care spunea oamenilor, că „tot cel ce va chema numele Domnului, se va mântui”, de bună voie și-au plecat sufletele spre pocăință și au primit botezul creștinesc „ca la trei mii de oameni”...

Astfel, prin puterea cuvântului apostolesc, insuflat de Duhul Sfânt, s'a întemeiat în ziua aceea întâia comunitate creștinească. S'a întemeiat și a sporit în deplină libertate sufletească, fiind lăsat tot insul să-și urmeze glasul convingerii și al conștiinței sale, căci — dupăcum scrie apostolul Pavel — unde

este Duhul Domnului, acolo este libertatea.

Cum trebuie să înțelegem noi, creștinii de astăzi, însemnătatea sărbătorii Rusalilor și a libertății, ce se revarsă printrînsa asupra sufletelor credincioase?

Mai întâi, trebuie să știm cu toții, că prin darul dumnezeesc, ce s'a dat apostolilor, ca să poată propovădui cuvântul Evangheliei în toate limbile pământului, s'a întărit ca prin o lege dumnezească dreptul vecinic și libertatea nețărnută, care trebuie să i se recunoască și să i se îngăduie fiecărui popor creștin asupra limbii sale naționale, asupra credinței și a tuturor comorilor vieții sale sufletești. Căci toate acestea, fiind daruri dumnezești, nici o cărmuire pământească nu poate fi în drept a pune stăpânire volnică asupra lor, nici a le strivi prin porunci și orânduiri potrivnice legii și voinții dumnezești.

Cărmuirile lumești n'au ținut totdeauna samă de acest adevăr, cum nu țin nici azi în unele țări, fiindcă nu sunt pătrunse în deajuns de învățăturile Evangheliei și le lipsește adevăratul duh creștinesc, duhul libertății, al înțelegerii drepte și al priceperii luminate.

Știm, că în vechie creștinii erau prigo-niți amarici, fiindcă nu voiau să se închine statuiilor împărătești, idolilor străini și capiștilor păgânești. Din pricina aceasta se fău-riau împotriva lor învinuiri grele, că ar ataca prin neînchinarea lor însaș suveranitatea împărăției, că ar fi „trădători de patrie”, cum se poreclesc în zilele noastre ceice nu vor să se închine lui Dumnezeu în altă limbă decât în limba mamei lor...

Dar ei, vechii creștini, suferiau cu răbdare mucenicească toate prigonirile și la învi-

muirile, ce li se aruncau în față pentru cre-
 dința lor, răspundeau cu toată îndrăsneala:
 Noi mai bine vom asculta de Dumnezeu, de-
 cât de oameni, orice ni s'ar întâmpla!

Libertatea lor sufletească și-o găseau nu-
 mai în religia creștină. Și nici o amenințare,
 nici o primejdie, oricât de cruntă, n'a putut
 să-i înduplece a se lipsi de această libertate
 adevărată, care după cuvântul fericitului Au-
 gustin stă întru a servi lui Dumnezeu („Vera
 libertas est Deo servire”).

Cu multă dreptate și pătrundere își pune
 vestitul scriitor bisericesc Tertulian următo-
 arele întrebări: „Oare își poate câștiga glorie
 vre-o cărmuire sugrumând libertatea religi-
 ei, țărnuindu-mi libertatea de a mă închina
 Dumnezeului meu, dupăcum voiesc, silindu-
 mă a necinsti, ceea ce vreau să cinstesc, și a
 cinsti ceea ce nu vreau să cinstesc. Cinste cu
 sila nu-i trebuie nimănui, nici chiar oame-
 nilor... Nu este oare cea mai mare nedreptate
 a silii pe oameni liberi să se închine contra vo-
 inții lor?”

La aceste întrebări ale lui Tertulian îm-
 prejurările vieții noastre de azi ne silesc a mai
 adauge câteva de acelaș fel: Oare cărmuirile
 țării noastre n'au căzut și nu cad și ele în pă-
 catul cărmuirilor păgânești, când cutează a
 silii mlădițele tinere ale poporului nostru
 spre o dezvoltare nefirească și cu totul potriv-
 nică legilor și poruncilor dumnezești? Când
 cearcă a micșora dragostea lor firească pen-
 tru limba și națiunea noastră și se amăgesc
 a crede, că vor reuși s'o înlocuiască cu o dra-
 goste poruncită pentru limba și națiunea,
 care nu e a mamei și a părinților noștri?
 Când din întreg învățământul poporal au is-
 gonit până și anintirea bărbaiilor noștri ne-

Minciuna unui copil, care nu mințise niciodată.

(Pentru copii.)

Nini era în clasa întâia gimnazială și cu
 toate că era numai de nouă ani, și prietenii ta-
 tălui său când îl întâlneau îl luau de obraz, el
 totuși se simțea mare, aproape bărbat. Nu prea
 îi plăcea lui Nini felul cum se purtau cu el pri-
 tenii tatălui său, dar ce putea să facă? Deh!
 când ești de nouă ani și când ai încă pantalo-
 ni scurți, tot copil ești socotit chiar dacă știi
 să declini fără greșală „rosa-rosae”.

Părinții lui Nini nu erau bogați. Tatăl său
 era un mic funcționar și se ducea la slujbă cu
 o haină veche, ale cărei mâneci erau lustruite
 de masa pe care scria (nu face nimic — zicea
 dânsul — că nu se vede pe sub palton), iar muma
 sa era harnică și-și cosea singură chiar și ro-
 chiile de sărbătoare. De aceea Nini, care era
 un copil cu judecată, nu le cerea să-i facă și
 lui un rând de haine noi, cu niște pantaloni mai
 lungi.

Nini se ducea cu gândul departe și vremea
 trecea repede, repede în mintea lui, ca în bas-
 me. Se vedea cu gimnaziul isprăvit, cu univer-
 sitatea tot așa, se vedea profesor, cu o barbă
 lungă, cu pantaloni lungi și cu bani în buzunar.
 Ah! dacă Nini ar fi știut câte greutate și
 neplăceri ai când ești mare, mult mai dureroase

decât pantalonii cei scurți și vechi, nu ar fi de-
 pănat cu gândul vremea viitoare.

Mama lui Nini era bună și-și iubea copilul
 ca pe ochii din cap. Și ca să iubești pe cineva,
 nu este nevoie să fii bogat, ba din contra.

Pe vremea când Nini se ducea la școala pri-
 mară, mama sa îi da într'un coșuleț o gustare:
 un ou, o bucată de pâine, puțină friptură. Tot
 așa ar fi vrut să facă și acum, dar Nini îi spuse
 că acum este în gimnaz și nu putea să se mai
 ducă la școală cu gustarea, ca copiii, căci ar fi
 ris ceilalți de el.

— Lasă mamă, că n'o să-mi fie foame până
 la ora mesei.

Zicea așa ca să liniștească pe mama sa, dar
 acasă la ei se mânca la unu, dela școală el eșia
 la douăsprezece, și cum era Nini de delicat, nu
 putea s'o ducă până la prânz, numai cu o ceașcă
 de lapte luată dimineața la șase.

După multă gândire, mama lui a reușit să
 împace și capra și varza.

— Ascultă Nini, eu o să-ți dau un ban în fie-
 care zi. Tu să-ți cumperi o franzeluță sau un
 corn, pe care să-l mănânci în recreație.

Lui Nini i-a făcut foarte bine, că o să albă
 un ban pe zi, pe care să-l cheltuiască cum o
 vrea el, și unde mai pui că nici camarazii lui
 de școală n'o să-și rîză de el.

— Inșă, Nini, să-ți iei o franzeluță sau un
 corn, auzi? Să nu-ți iei vre-o prăjitură, care să-ți
 facă rău. Dacă vei vrea altceva, spune-mi. Imi
 făgăduiești?

— Da, mamă, îți făgăduiesc.

— Bravo, Nini.

Cum? Mama se încredea pe făgăduiala
 unui copil de nouă ani?

Sigur că se încredea. Își cunoștea ea bine
 fiul și știa că Nini nu mințise și nu va minți nici
 odată. Și mama lui mai știa și lucrul acesta: că
 un copil de nouă ani trebuie să înceapă să fie
 drept și leal chiar în cele mai mici acte ale vieții
 lui, căci altfel nu va putea fi nici odată un om
 cinstit și de cuvânt, deoarece calitățile cele bune
 nu se învață cum ai învăța un meșteșug oare-
 care, dupăce ai făcut câteva luni ca ucenic.

Și astfel, Nini, căpăta în fiecare zi un ban.
 Când trecea pe dinaintea cofetăriei, se uita
 la fereastră. Ah, ce de prăjituri, ce de ciocolată!
 Într'o zi, împins de lăcomie, a intrat și a între-
 bat cât costă un ou de ciocolată.

— Treizeci de bani.

Nini a ieșit trist din prăvălie. Treizeci de
 bani! Trei zile fără corn!... Ce-ar fi dacă ar
 pune în fiecare zi banul de-o parte?... Dar
 mama îl rugase să nu-l cheltuiască pe prăji-
 turi... Nu o să-i spuie...

Dar dacă l-o întreba: „Ți-ai cumpărat fran-
 zeluța?” Să mință?

Nu! Nu o să mință... Și ridică cu mândrie ca-
 pul, hotărît să nu se mai uite la fereastra co-
 fetăriei, ca să nu mai fie ispitit. În sufletul lui
 se dăduse o mică luptă și Nini biruise.

Un camarad de clasă zise:

muritori, de ale căror fapte glorioase s'ar putea însufleți elevii români? Când sufletul nevinovat al copiilor îl fac să se închine *cu sila* unor figuri străine de inima lor și neînțelese de mintea lor, întocmai cum sileau împărații păgâni pe vechii creștini, să se închine unor figuri idolești? Oare putea-vor aceste cârmuiri ale țării noastre să-și câștige vre-o glorie, timbrându-ne pe noi ca trădători de patrie și prigonindu-ne cu toate caznele numai fiindcă *vrem* să iubim și să cinstim înainte de toate comorile sufletului nostru, — lăsând pe ale Ungurilor să și le iubească și cinstească ei singuri, — fiindcă *nu vrem* să ne închinăm la idoli străini, și fiindcă urmând poruncile dumnezeiești mai mult, decât pe cele lumești, vom ține totdeauna morțiș la limba, legea și națiunea noastră?

Lăsând să răspundă la aceste întrebări oricare creștin cu minte sănătoasă și nerobită de patima răutății, să cercetăm puțin și altă însemnătate a libertății, care se revarsă din darul Duhului Sfânt asupra creștinilor: libertatea din lăuntru a sufletului nostru.

Dacă sufletul nostru tânjește în lipsa libertății din afară, s'ar putea totuși întrâma și ar putea să înfrunte orice primejdie ar veni asupra-i, dacă ar avea măcar libertatea din lăuntru, adică dacă nu ar fi rob și încătușat în lanțurile grele diferitelor patimi și porniri păcătoase, cum este ura cea oarbă între frați, dacă ar fi curățit de spiniile multelor păcate, dacă ar fi pătruns întru toate de lumina și adevărul Evangheliei, dacă s'ar fi sălășluit într'insul darul mângâitor al Duhului Sfânt.

Privind în jur și văzând cele ce se întâmplă sub ochii noștri, nu numai între oamenii din pătura de jos a poporului, ci și între aceia cari ar trebui să dea în toate privințele exemple bune de urmat, trebuie să constatăm cu durere, că sufletului nostru îi lipsește nu numai libertatea din afară, ci și cea din lăuntru. Căci nu ne-am dat, se vede, silința să-l pregătim în deajuns spre căile Domnului, să-l curățim și îngrijim totdeauna, ca să se poată apropia și sălășlui întru noi Duhul Domnului, care este Duhul înțelegerii, al înțelepciunii și al libertății....

Să căutăm deci a ne face mai întâi vrednici de libertatea cea din lăuntru, ca înarmați cu puterea acesteia să fim în stare a lupta cu izbândă și pentru cea din afară.

Să desrobim sufletele noastre din cursa patimilor și să le pregătim prin virtuțile creștinești spre primirea duhului dătător de viață, de tărie și libertate. Să urmăm sfatul apostolului Pavel, care ne îndeamnă astfel: „Intru slobozenia, cu care Hristos pe noi ne-a slobozit, stați și nu vă cuprindeți iară cu jugul robiei... Cel ce vă tulbură pe voi, va purta păcat, oricare va fi... O, de s'ar lăpăda afară cei ce vă răzvrătesc pe voi, că voi la slobozenie sunteți chemați fraților, numai să nu dați slobozenia voastră spre prilej trupului, ci *prin dragoste slujiți unul altuia*” (Galateni V, 11—13.)

Veniți prin dragoste frățească și creștinească să nu încetăm a lupta pentru libertate. Căci cei ce luptă pentru libertate, luptă pentru Dumnezeu. Și biruința va fi a lor!

In Albania nouă.

— Pe cărări bătute. —

Durazzo, 7 (20) Aprilie.

Prin faptul că *clititorii „Românului”*, sunt în curent cu cele petrecute în Albania, încă din timpul când un grup de tineri albanezi porniți din București în frunte cu bătrânul Ismail Kemal, au arborat steagul independenței la Durazzo și Valona; m'am hotărât de a-i plimba în țara eroului *Skander Bey*, descriind tot ce-am văzut și auzit, în mod cu totul imparțial.

Sosit în Vinerea mare la Triest, m'a isblt mulțimea dela *biserica grecească din port*, care ieșea pâlcuri, pâlcuri, dela răstignirea Aceluia, care a murit pentru *dreptate și adevăr*; zicându-le discipolilor săi: „*Mergeți și predicați în lumea largă, numai pentru adevăr și dreptate, vorbindu-le tuturor națiunilor în limba lor, ca să înțeleagă cuvântul Domnului, Părintele nostru comun*”.

Ce contrast bizar! între spusele Domnului nostru Isus Hristos și faptele reprezentanților săi direcți: *Patriarhi, Episcopi, Arhieri etc.*

Printre mulțime, zăresc și câteva cunoștințe vechi, încă din timpul congresului albano-român din Triest.

Setoși de noutăți, atât dânsul cât și eu, am

răspuns la invitație, dându-le întâlnire la Tergesto — cafeneaua bursei. — După obicei, conversația continuă alternativ, când grecește, când albanezește și chiar în dialectul macedo-român. — Obiectul discuției a fost mai mult asupra ultimelor evenimente din Albania.

Cei mai zeloși în argumentație, îmi întindeau gazetele proaspete sosite dela Athena; din cari reieșea, că lupte mari s'au dat la Coritza și împrejurimi, între Epiroții și Albanezii musulmani, cari în furia lor ar fi masacrat pe toți creștinii albanezi, cari luaseră parte în luptă cu Epiroții, incendiându-le satele din drumul lor. După aceste gazete, Epiroții, ar fi ieșit învingători, dar fatalitatea a făcut ca să cază pradă sălbătăciei musulmane *peste 700 de creștini albanezi*, iar familiile lor s'ar fi refugiat în lagărul lui *Vardas* și *Buslos* partizanii lui *Zografos*!

Privitor la revoluția din Coritza, ar fi aflat că grecomanii albanezi s'ar fi răsculat pentru cruzimile comise de către albanezii musulmani prin satele creștine și că în această învălmășală au fost omorâți și câțiva *Cufo-Vlahi* cu preotul lor prin faptul că ar fi luat parte cu musulmanii în contra creștinilor!

Discuția s'a terminat cu sfaturi prietenești, ca nu cumva să mă azardez de a vizita Albania în momentele acestea turbure, ci să aștept la Triest, până când va sosi vestea că trupele lui *Zografos* sunt stăpâne pe întreaga Albania, numai în care caz s'ar putea stabili siguranța în această țară barbară, stăpânită tot de bașibuzucii turci!

După ce mi-am făcut pe deplin convingerea, că prietenii pe cari îi întâlnisem în pragul bisericii grecești, nu erau alții, decât *incorigibili noștri grecomanii, albanezi și români*, descendenții acelor cari au construit și bisericile grecești din Budapesta și Viena, întretinute odinioară de către coloniile macedo-române; — ca și biserica din Triest — devenind astăzi pur grecești; mi-am luat rămas bun, promițându-le că la întoarcerea mea din Albania, vom mai sta de vorbă!

Amărit de răutatea sufletească ce li s'a infiltrat acestor frați rătăciți de către agentii pan-elenismului, enumerându-se printre dânsii și *consulul onorific al României*, mi-am vărsat focul într'un cerc de prieteni Istrieni, cu cari clititorii noștri au făcut cunoștință cu ocazia excursiunii din *Valea D'Arza* și *Susnevița*, cele șapte sate românești așezate la poalele muntelui *Magiore* de lângă *Abazzia*.

Ei mi-au priceput durerea, întru cât acești neofiti cari se dau drept greci, fac cauză comună cu Slavii, în contra elementului italian din Istria.

N'am să-l uit pe fratele Angelo; un distins publicist italian, care a căutat să mă mângâie,

— Mergem pe Murello?

Primăvara, băieții dela gimnaz, în loc să vie pe strada mare, o luau pe Murello, o stradă care ducea afară din oraș. Drumul era mai lung, dar mult mai frumos. Era verdeață, pomi înfloriți și se vedea câmpia verde și luminoasă.

Nini a cules flori să le ducă mamei, și camarazii lui au făcut la fel. Era așa de frumos la vedere, toți copiii ceia cu cărțile la subțioară și în mâni cu flori de primăvară.

Intr'o dimineață, Nini se întâlnește pe Murello cu o bătrână. Torcea, bătrâna, și păzea o găină, care răcăia și ciugulea prin iarba.

— Dumnezeu să te binecuvinteze! — zise bătrâna. — Nu ai să-mi dai și mie o bucată de pâine? Sunt bătrână și săracă.

— Imi pare rău, dar n'am. Eu mă duc la gimnaz, și n'am mâncare la mine.

Bătrâna și Nini mergeau în aceeași parte.

— A d-tale este găina?

— Da, a mea.

— Pentru ce nu o vinzi?

— Nu mă îndur. Și totuși, o să îmbătrânesc și ea și atunci o să trebuiască s'o vând. Acum ouă, câte un ou pe zi. Oul îl vând, dar er' n'a ouat și eu n'am avut cu ce să-mi cumpăr pâine.

Nini rămase pe gânduri. În buzunar avea un ban, la prânz mânca, seara cina, dimineața bea o cafea cu lapte... Bătrâna trăia numai cu ceea ce lua pe un ou, pe care-l vindea în fiecare

zi... Băga mâna în buzunar și dădu banul bătrânei.

Nini era vesel că făcuse un bine.

Intorcându-se pe drum acasă, începu să se teamă de întrebările mamei sale: „ai mâncat?” Ce să-i răspundă? I se părea o laudă să-i spue: „Nu; am dat banul unei bătrâne”.

Noroc că mama nu l-a întrebat.

A doua zi, Nini iar a întâlnit pe bătrâna cu găina, și iar i-a dat banul. Mai bine de o săptămână a făcut așa. Mama lui a băgat de seamă că Nini când vine dela școală are buzele albe, și pare încurcat.

Intr'o zi îl întrebă:

— Nini, ai mâncat azi cornul?

Nini se încurcă și răspunse:

— Da... mamă.

Ar fi fost așa de simplu să spuie adevărul! Dar Nini cunoștea valoarea banului... Știa că mama lui făcea un sacrificiu ca să cheltuiască un ban pe zi pentru cornul lui. Știa că mama lui avea mare încredere în el, și nu îndrăznea să-l spuie că nu o ascultase și că în fiecare dimineață dăruia banul care nu era al lui. Din aceste cauze, copilul care nu mintise niciodată, a spus o minciună. Dar de minciuni nu poți scăpa cu una cu două și când ai început să mînți, apoi mînți de nevoie.

Care copil are curajul să zică: „Mamă te-am mințit”? Și bietul Nini avea mai puțin curaj ca ori care alt copil.

Ar fi putut să nu-și mai dea banul femeiei,

dar acum, bătrâna aceea îi era ca o cunoștință de demult, mergeau o bucată de drum împreună și-i mulțimea întotdeauna ștergându-și ochii. Ar fi putut să nu mai treacă pe Murello, ci pe strada mare, dar știa că bătrâna îl aștepta și nu-l răbda inima s'o ocolească. Și-i era așa de milă de ea!

De aceea, își da mereu banul și mintea mereu.

— Ai mâncat azi?

— Da mamă.

— Te văd palid la față.

Milostenia aceasta îl chinula: Nini avea pe inimă o greutate, care nu-l da pace. Intr'o zi, mama îi zise:

— Ascultă Nini, mamei nu i se ascunde nimic. Tu nu mănânci dimineața.

Momentul era solemn. Copilul care nu mintise niciodată, încenu să plângă.

— Iartă-mă, mamă, iartă-mă!

— Și... ce ai făcut cu banul ce-ți dau?

Nini spuie totul. Dar greșală era din partea lui, și lângă minciună, fapta cea bună ce făcuse pierdea mult, deoarece, nu există nimic în lume, care să dea dreptul să spuie minciuni.

Mama lui s'a întristat mult.

— Pentru ce să mă mînți, Nini? Nu mi-ai fi închipuit niciodată că copilul meu o să fie mincinos. Dacă mi-ai fi spus dela început, poate că te-ai fi certat; căci tu nu știi că copii nu au voie să dăruiască nimic fără permisiunea părinților? Eu îți dau banul ca să mănânci, pentru că ești așa

cu importantul material pe care l'a cules în *Istria românească*, despre originea vechilor colonii din munții *Scocchi*, ramificațiunile lui „Monte Maggiore” unde au trăit Morlachii, Cicii și Rumerii de astăzi, singurii cari și-au mai păstrat dialectul; pe când cellalți din nenorocire s'au slavizat!

Acest apostol al latinismului, care și-a făcut viața mai mult prin inchiisorile Triestului — acuzat pentru iredentism — ne rezervă cea mai frumoasă surpriză; întru cât și-a propus ca să ne viziteze la expoziția din 1916 cu un grup de Istrieni, *aducându-ne ca prinos de dragoste frățască* și un volum documentat, *despre Românii din Istria*.

Tovarășii săi de idei și sentimente, mi-au cerut mai multe informațiuni privitor la Românii din Albania, comunicându-mi totdeodată, că „*Lega Nazionale di Trieste*” a invitat pe *savantul profesor universitar dela Bologna „Antonio Baldacci”* ca să le ție la Triest o conferință despre elementul latin din Albania și Epir; după ce se va reîntoarce dela Roma; unde se dusesse tot în vederea organizării unei Ligi, pentru consolidarea elementului Românesc din Albania.

Cu mâhnire mi-au spus, că nici deputații români din Bucovina, *n'au făcut nimic pentru elementul românesc din Istria*, deși deputații Italiani, i-au pus în curent cu cele hotărâte în *dieta Istriei* despre acest element latin, care se slavizează din zi în zi.

Speranța amicului Angelo îi este tot în dnii *Ionaș Grădișteanu, Gârboviceanu, Burada, Popovici și Samurcaș*, că vor face vre-un început de mișcare culturală în Istria, ca unii cari au vizitat satele: *Frascati, Nuovo-Selo, Bardo, Gradiștea, Susnevița, Jieni și Munții*, cuprinse între *Valea d'Arsa și Monte Maggiore*. I-am lăsat pe bunii prieteni în așteptarea unor vremuri mai bune pentru dragostea de românism și am luat drumul Durazzului, imbarcându-mă pe vaporul „*Stamboul*” al Loydului austriac.

De câtăva vreme drumul *Triest-Durazzo* este foarte mult frecventat, atât de Albanezi și Români cari se înapoiază din America, precum și de către trimișii străini, doritori de a cunoaște situația actuală din Albania.

Fără voie, trebuie să întri în contact cu pasagerii, mai ales că se ia masa în comun atât în clasa I-a precum și în restaurantul de cl. II-a. Astfel că în prima seară de cunoștință, constat că am de-a face, cu un Rus, un Francez, un German, un Austriac și doi Italiani, cu o doamnă, un Englez și un Ungur. Comandantul șef era Italian, iar secunzii unul neamț și al doilea slav.

de delicat, și al nevole de hrană. Așa dar, nu mai pot să am încredere în tine, nu trebuie să te mai cred?

Vorbele aceste din urmă au fost pentru Nini mai dureroase decât ori care ceartă, decât ori care pedeapsă. Suspinând se ruga de mama lui: — Crede-mă, crede-mă...

Și mama lui avea dreptate: Nini nu mai merita să se bucure de încrederea nimănui...

Copiii era așa de amărît, lacrimile sale erau așa de sincere, încât mama lui îl iertă. Stergându-se la ochi, Nini făgădui:

— Ai să vezi, mamă, că n'o să mai spul nici o minciună, pentru nimic în lume.

Și după aceasta mama iar s'a încrezut în vorba lui Nini, copilul ei bun și cuminte.

Dar bătrâna?

Mama lui Nini nu era așa de bogată, ca să poată să dea în fiecare zi câte un ban unei sărace, și nici nu voia ca fiul său să sufere de foame, și ca să nu lase pe biata bătrână în părăsire, în fiecare dimineață înfășura într'un jurnal o bucată de pâine și ceva mâncare și Nini le ducea bătrânei. La început, lui Nini i-a fost cam rușine, căci credea că vor râde de el camarazii de școală, dar ei se luară după el, și când unul, când altul, duceau bătrânei câte ceva.

I-a zis mama cu multă dreptate:

— Niciodată să nu-ți fie rușine de o faptă bună. Chiar dacă vre-un camarad de al tău ar râde de tine, o să se găsească vr'un altul, care să te imiteze.

Din italienește: I. T. Allan.

Obiectul discuției, a fost biata Albania, cio-părtită de Greci și Sârbi, întrecându-se majoritatea comesenilor în a ridiculiza minuscula țărișoară ce le-a rămas, Albanezilor, precum și obiceiurile primitive ale malisorilor!

Englezul și Germanul erau în vervă, preamărind cultura elenă și civilizația ce va dăinui în Grecia mărită, peste așteptările ei. Rusul enervat peste măsură, a scos în relief toate defectele elenismului, argumentând chiar cu mitologia lor, că din timpurile străvechi acești oameni au avut la bază minciuna și că astăzi nu fac altceva decât să mistifice Europa, cu o reclamă asurzitoare, întrebuițând *perfidia și calomnia, în detrimentul celorlalte națiuni din teritoriile ocupate*.

Atât austriacul cât și unul dintre oficialii italieni, amestecându-se în discuții, susțin că Albanezii deocamdată n'au oameni de guvernământ și ar fi fost cu mult mai bine ca Albania să se fi împărțit în două sfere de acțiune, cu câte o administrație semi-autonomă, dând de pildă fosta administrație din *Bosnia-Herțegovina*, sub suzeranitatea Austro-Ungariei.

Ungurul foarte țanțos, combate toate criticile făcute și ia apărarea Albaniei, prevăzându-i un mare viitor politic și chiar economic; dacă acest stătuleț va fi lăsat să-și conducă singur politica cu regele său, fără să se amestece prea mult Comisia controlului european și mai ales, *reprezentanții Austriei și Italiei*. Face un scurt istoric al Albaniei încă din timpul lui Skander-Bey, pomenind în trecut că acest erou a fost aliatul Ungurilor sub Huniade și că grație acestei alianțe a scăpat Europa câtva timp de invazia turcă; terminând cu prorocirea că descendenții lui George Kastriota — *Rese Albanorum* — în scurt timp vor ocupa granițele lor naturale, prin ajutorul adevăraților prieteni!

N'a apucat să termine Ungurul bine și se ridică *ceva mai aprins, un publicist Istrian*, care face teoria mișcărilor naționaliste din ultimul timp, criticând vehement hotărârile dela Londra, Petersburg și București, că n'au putut pune stavilă marile puteri, pofteilor nesățioase ale Sârbilor și Grecilor, cari state s'au mărit considerabil în detrimentul Albaniei și unei Macedonii autonome, numai prin care procedeu se puteau înlătura cu desăvârșire viitoarele răcoale ce ne așteaptă, atât din partea Albanezilor precum și de către elementul latin din Epir și Macedonia, lăsat pradă grecismului și slavismului. Printr'o perorație vehementă, *prezice că forțele conștiente se oțelesc, spre a da lupta decisivă, pe baza etnografică*; urmând că cine se aseamănă în limbă și simțire, trebuie să-și strângă toate forțele laolaltă, în care caz harta Europei în curând se va reface radical. După această regenerare, Albanezii și Românii trebuie să-și croască granițele lor naturale, între Adriatică, ramificațiunea Pindului și până în marea Egee; cuprinzând toate satele locuite de Schipătari și Rumeni.

După matură gândire, îi vine rândul și Francezului; care de astădată a trebuit să se alipească de filosoful Rus, cu care era mai în contact; astfel că și dânsul a fost de părerea Istrianului, atingând în trecut și chestia Românilor din țările subjugate, întretinându-se mai pe larg, asupra elementului latin din Epir și Macedonia, care urma să fie mai bine alipit Albaniei, decât Greciei și Sârbiei. Sustine că aceste două națiuni, deși au la suprafață o pretinsă civilizație; dar în fond, judecându-i după barbariile comise în războiul balcanic, și în urma ultimilor asasinat din Coritza, nu merită soarta ce li s'a creat cu învoirea puterilor, în detrimentul Turciei și Albaniei.

Face teoria conferințelor recente din Corfu și Abazia, cărora le prevede un fiasco, intrucât Venizelos și regele Constantin amețiți de triumful împrejurărilor, nu vor asculta de sfaturile împăratului german și cancelarului său, spre a libera Epirul; iar celor doi miniștri de externe intruniți la Abazia, deocamdată le convine situația turbure din Albania ca să-și impună mai mult sfera de acțiune italo-austriacă pe malul Adriaticei și în țărișoara Schipetarilor.

În aceste împrejurări cu totul turburi, francezul prevede o apropiere turco-bulgară ceva

mai strânsă și în caz de se vor asigura de neutralitatea României, nu este exclusă o încăerare cu Grecia, care fiind atacată și de Albanezi din cauza Epiroților, se prea poate să aibă soarta Bulgariei din războiul al doilea, când a pierdut și din ce câștigase, după intervenția României.

Cam aceste au fost discuțiile, în mod alternativ, timp de două zile și două nopți, până când am acostat în fața portului Durazzo. Discuția s'a schimbat cu totul în favoarea Albaniei pe parcursul Santi Giovanni di Medua până la Durazzo; intrucât numărul călătorilor din clasa I-a s'a dublat, cu câțiva fruntași albanezi din Scutari, cari fiind însoțiți și de niște ofițeri internaționali de sub comanda colonelului Filips; se duceau să petreacă sărbătorile Paștelui în orașul de reședință a lui Wilhelm de Wied.

Atât ofițerii cât și Scandranii, păreau foarte mulțumiți de starea lucrurilor în Malesia, exceptând triburile Gruda și Hoti, cari se răsculaseră în contra Muntenegrenilor, din cauza persecuțiilor ce le îndurau dela ocupație.

Fiindu-le imposibil acestor Munteni ca să poarte jugul muntenegrean, mai ales că nu sunt lăsați să vie în contact cu conaționali lor din Scutari, neavând totodată un alt oraș mai apropiat de unde să țârguiască; au provocat o ciocnire cu armata regelui Nichita și în urma victimelor căzute, s'au refugiat aproape 700 dintre ei în interiorul Albaniei, de unde au trimis o delegație regelui Wilhelm la Durazzo.

Din doleanțele acestor delegați, am aflat că dâșii vor stăruia ca la rectificarea graniței, să rămâie în Albania, sau în caz de nereușită, să li se dea teren în jurul orașului Scodra, pe malul lacului, ca să-și construiască case și să-și înghebeze noi gospodării, intru cât au fost prădați de către Muntenegreni în ajutorul sărbătorilor de Paști.

Cu multe noutăți, cari nu le-au plăcut de fel slavo-fililor, ne-am făcut intrarea în Durazzo, unde pentru mine a fost un moment cu totul penibil când am pășit la debarcader, intru cât tocmai atunci ne-a ieșit în cale arhierul grec însoțit fiind de preoții din oraș de către toți grecomanii albanezi și români, cu cari a parcurs străzile principale făcând și o procesiune pe malul mării în fața palatului regal, cu ocazia turneului ce se obicinuește la ortodoxi, în prima zi de Paște la a doua înviere.

Cu mult mai penibil mi-a reapărut acest tablou, când mi s'a comunicat că preotului Fan-Noli, înfocatul naționalist albanez, nu i s'a permis să slujească într'una din bisericile din Durazzo, sub pretext ca să evite vre-un scandal!!!

Întâmplarea a făcut, să trag la acelaș hotel unde se găsea și acest apostol amărât, care toată viața a propovăduit credința lui Isus Hristos în limba lui maternă și ironia soartei a făcut, ca în ziua învierii Domnului, să nu poată pune stăpânire pe una din bisericile ortodoxe din Durazzo, ca să slujească albanezește, deși toți ortodoxii sunt Albanezi și Români!

În sunetele clopotelor dela biserica greacă, arhierul împreună cu clerul și întreaga conglomeratie inconștientă, bolborosind în limba greacă neînțeleasă de mulți, și-a făcut ultimul turneu prin fața hotelului nostru, intrând triumfător în porțile altarului. Pe când apostolul naționalismului sincer, preotul Fan-Noli, care în dragostea lui pentru românism a vizitat și Aradul mai anul trecut, plângea nemângâiat, că n'a putut sluji în limba albaneză, în chiar capitala Albaniei, unde se află Wilhelm I-ii!!!

Mitu Dona.

ANUNȚURI

SE PRIMESC CU PREȚURI
MODERATE LA ADMINISTRA-
— — ȚIA ACESTUI ZIAR. — —
TELEFON: 750.

Bilanțul austro-ungaro-român.

De G. Diamandi

Acesta e articolul, pe care l-a reprodus „Telegraful Român”, în parte, din „Universul”, și pentru care toată presa maghiară l-a sărit în cap moderatului nostru confrate. „Universul” e oprit din țară, am lăsat însă a procura articolul, și-l dăm aci întreg, rezervându-ne dreptul de a reveni asupra lui! În articol se discută o chestie de capitală importanță, ce trebuie pusă și discutată cu cea mai mare franchețe și sinceritate. Am dori cu deosebire, ca bărbății noștri conducători să se pronunțe în chestie. E vremea ca în fața bănușilor exploatați pe socoteala noastră, opinia publică românească din monarhie, să stabilească punctele de orientare, iar opinia publică austro-ungară și factorii dirijatori ai destinelor monarhiei să și primească informațiile direct dela noi, și nu prin cabinetele negre sau roșu-albe-verzi. Apelăm deci din nou, la datorința conducătorilor noștri de-a lua cuvântul, și condusul, în chestie.

Ținem să prevenim orice bănușală, și accentuăm de pe acum, că noi, în articolul reprodus, nu găsim asmuțări ostile monarhiei. Găsim în el numai, cât e pentru regatul român, o deșteptare la conștiința propriei valori, deșteptare, ce trebuia de mult să vină, iar cât e pentru noi o justă înțelegere a situației, a dilemei, în care ne aflăm. — Redacția.

În vremurile din urmă oamenii politici austro-ungari, cum și presa de peste Carpați, s'au indelectnicat cu intențiile României. Dacă unele organe au spus adevăruri, cele mai multe ne-au tratat de ingrași.

S'au rostit cuvinte amenințătoare. Pentru nepărtinitori lipsa, nu zic de prietenie, ci de curtenie a acelor ziare, contrastează cu tonul cuvântos al presei române.

Lăsând la o parte apăsările asupra tonului, vom să lămurim, cari sunt relațiile de forțe și de amicitie, necesare, dintre Austro-Ungaria și România.

Care dintre aceste două state are mai evidentă nevoie de sprijinul, sau chiar de neutralitatea binevoitoare a celuilalt?

Dela început trebuie eliminată propoziția din urmă.

În cazul unui conflict armat, prin interesele politice, ca și prin poziția lor geografică, nici unul din statele citate nu va putea rămâne neutru.

Politica neutralității e posibilă Elveției, sau unui stat mare, în măsură să-și apere cu armele neutralitatea; în vremurile moderne cu mijloace de atingeri repezi: telegraf, telefon, automobile, transporturi pe mare sau căi ferate, aeroplane, e o imposibilitate.

Vai de neutri!

Între monarhia dualistă și România în caz de conflict nu pot fi decât relații între aliați sau relații între adversari.

Din punctul de vedere al exportului, Austro-Ungaria respiră prin Adriatică, și pe Dunăre prin marea Neagră.

După cum am arătat când a fost vorba de Albania în Adriatică, vecina de peste Carpați poate fi prea ușor „inbutellată”, cum se zice în termeni de marină, fie de Italia, fie de alte flote.

Esirea în Mediterana sau operațiuni ușoare în marea Neagră pot fi oprite prin flota dunăreană a României, iar la larg prin flota rusă.

De aci sforțările Austriei spre a prinde un port pe coastele Albaniei, acum mai ales când accesul la Salonic e amânat, ca să zic așa.

Dacă politica maritimă a Austriei poate fi primejduită și — până la un punct — în nepuință de aprovizionare îndelungată, apoi desfacerea produselor sale industriale poate fi periclitată în proporții considerabile.

Ar fi de ajuns un război vamal între Viena și București pentru ca oprirea exportului austriac în România și intrucâtva în Orient să aducă pe piețele de dincolo dezastre financiare cu urmări grave pe terenul politic și social.

Azi încă România e o excelentă piață de desfacere a industriei și manufacturii austro-ungare. În cazul unui război vamal se vor închide fabricile, mii de lucrători vor rămâne pe drumuri, și pe lângă o criză a numerarului, Austria va avea de suferit și o criză socială.

Poate pătimi țara noastră într-o asemenea ipoteză? Hotărât că nu. Țara agricolă, Româ-

nia exportă prea puțin peste munți. În ce privește importul nostru, Austria nu-l poate împede nici pe mare, nici pe uscat.

Anglia, Italia, Rusia, Franța și mai ales Germania, vor înlocui în totul mărfurile și articolele austriace. Iar pe lângă această indestulare, ca și în primul nostru război vamal, industria română va căpăta o incurajare și un avânt neașteptat.

Iată cum în aceste vremuri de democrație un stat mic ca România n'are a se teme de politica economică a unei mari împărății.

Să considerăm problema relațiilor austro-române în vederea unui conflict armat astfel, cum s'a pus în presa și în delegațiunea austriacă.

În această ipoteză, România va fi aliata Rusiei, a Serbiei, dacă nu și a altor țări.

De luăm o hartă, vedem că Austria dela faimosul triumflu nord-ostic până la marea Adriatică are câteva mii de kilometri de granițe de apărut împotriva armatelor de invazie.

Cunososc obiecțiunea tactică și politică: intervenția Germaniei! Las'că Germania se va preocupa în deosebit de Franța și de Anglia, dar ciocnirea cu Austria poate fi repezită înaintea unei intervenții decisive a armatelor germane.

Ori câte întăriri va ridica Austria, ea se va ruina înainte ca ele să poată alcătui un sistem de neînvinș.

Să mergem cu logica mai departe.

Admit, că Austria să iasă învingătoare.

Ce poate pierde România?

Anexarea la monarhia cosmopolită a unui stoc de aproape opt milioane de Români, pe lângă cele patru milioane aflătoare azi în imperiul Habsburgilor, ar fi să se dea elementului român precădere în Ungaria. Austria s'ar transforma într-o confederație slavo-româno-maghiară, din care elementul german ar lipsi, el căutând alt centru de închegare, iar elementul maghiar ar fi la discreția Românilor mai ales. Cu alte cuvinte, mâncatul ar fi mai tare decât mâncătorul.

Păstrând proporțiile, acelaș lucru s'ar întâmpla cu o ciumtăre a regatului nostru.

Iar despre vre-o robire economică, ea ar fi trecătoare, cum vremelnică ar fi și înghenunchierea României.

În curând vom arăta de ce.

În urma unei căderi a Austriei, lucrurile se schimbă, bine înțeles cu totul în folosul României.

Și nu mai e nevoie să ne întrebăm ce stindard va fâlfâi pe vasele teritoriilor ocupate de Români. Acele ținuturi făceau de altfel parte din masivul daco-roman.

Că Rusia se va întări și ar primejdui România se poate. Dar ce ar însemna țara noastră, dacă elementele românești de peste graniță ar fi desnaționalizate?

Politicianii dela Pesta și dela Viena trebuie să știe, că Austria nu poate exista fără România. Spunem aceasta fără îngâmfare, ci cu statistica și cu harta sub ochi.

În caz de dispariție a Austriei — fără să mă întind asupra acestei ipoteze dureroase, — România va găsi în Europa, în spiritul vremii și mai ales în propriile sale puteri, mijloace de rezistență împotriva unei eventuale politici de cotopire.

Oricât s'ar întări colosul, îndată ce va depăși prea mult granițele etnice ale rasei sale, el va pași pe urmele Turciei sau ale Austriei.

În această formulă, utopie eri, găsec asigurarea fără greș a unui viitor frumos pentru statul român.

În orice caz, asupra marilor noștri vecini avem această superioritate rodnică, ce se chiamă unitatea națională.

Acest factor pus în evidență politică și tactică e o cucerire a ideilor democratice. Se democratizează raporturile dintre state, egalizându-se intrucâtva. Ideea de drept la viața internațională e o noțiune de justiție omenească tradusă într'un principiu politic.

Din punctul de vedere care ne preocupă, acela al relațiilor de forțe între Austria și România,

bilanțul de această chestie e cu totul în exclusivul avantaj al Regatului.

Elementul român din Ungaria e pavăza elementului român liber.

Iată de ce ori de câte ori va fi vorba de puterea de peste munți, vom înlătura formula convențională: „politica externă a monarhiei față de România nu poate fi condiționată de politica internă a Ungariei față de naționalități”.

Formulele n'au înlăturat nici odată realitățile vieții. Această necondiționare, ca și statul quo, sunt adevăruri până când necesitățile politice le trec în rândul erorilor.

Din nici o latură a chestiunii noastre de ființă, ca stat independent, nu stăm mai pe jos de Austria. Iar de ajutorul necondiționat al Vienei nu atâră nici integritatea noastră teritorială, nici cea etnică, la care ținem cu îndârjirea stăruitoare cu care ținem la cea dintâi.

Maghiarii să lovească în partea neamului nostru supas lor: închisoare, calomnii, prigoaniri, insulte și încercări violente de desnaționalizare! Toate le sunt îngăduite, până ce într'un fel sau altul le vom împede.

Dar admitând formula neintervenirei, astfel de purtări din partea conducătorilor unguri nu-i îndrăiesc să ne ceară prietenia sau sprijinul.

Existența neamului nostru atât de mărunț ne silește la o neadormită veghere pentru neștirbirea lui. Și când presa maghiară ne spune, că relațiile dintre noi nu pot fi înrăurite de situația naționalităților, se pune pe un teren fals, vede greșit și trage concluzii așisderea.

Ca să putem avea într'adevăr legături intime cu monarhia dualistă, Români de peste munți trebuie să fie tratați în totul la fel cu Maghiarii.

Împrejurări trecătoare pot masca atare preocupare de rasă, ele n'o pot da uitării.

Și ca să încheie, din cele spuse reese limpede, că un stat poliglot cu stări conflictuale de rasă e mai slab decât un stat unitar.

Politica externă activă a Austriei va fi de azi înainte condiționată de politica naționalităților sale.

Spre a face un războiu, Austro-Ungaria va avea nevoie de consimțământul naționalităților din monarhie.

Dacă cele spuse în articolul de față sunt adevăruri, România este sau nu factorul determinat în existența Austriei? Când vecinii noștri se vor convinge de acest adevăr, vom avea raporturi excelente cu ei, căci vorba francezului: „Răzuelile bune păstrează prietenia”.

Adunarea Constituantei.

Două evenimente sociale și politice sunt în România, cari au adus chestiunea țărănească în această fază.

Una revolta țărănească din 1907 și a doua acțiunea militară a României în al doilea războiu balcanic.

Revolta agrară din 1907 a desvilit rana de care suferă organismul social al țării, impunând o nouă politică de transformare socială, făcând astfel pe guvernămții noștri de a lua acele măsuri legislative, intervenind statul în favoarea clasei țărănești.

Legile făcute atunci cu toate bunele intenții, nu cuprindea o măsură radicală întru rezolvarea chestiunii țărănești.

Astfel ca, reformele ce se fac acum, sunt complectarea reformelor din 1907.

Prin noile reforme se întrevăd zorii altor vremuri, din care cauză, toți aceia, cari sunt pentru binele populației rurale, vor face gardă în jurul acestor mari reforme.

Înfăptuirea acestor reforme e opera de dreptate și însănătoșire, opera de consolidare a temeliiilor, pe cari se va sprijini în viitor organizarea noastră socială.

E o operă de dreptate căci ea nu urmărește nedreptățirea unora în folosul altora.

Cu reforma electorală se stabilește egalitatea dreptului de vot și egale sacrificii.

Pentru ca egalitatea acestora să existe atât la sacrificii cât și la răspunderi, se impune ca prin expropriere să se facă, o dreaptă distribuție a pământului acestei țări, între aceia cari îl muncesc.

Astfel se va crea o proprietate mare rezonabilă, garantându-i-se în viitor existența isvorită din înfăptuirea celor două reforme.

Cred dar că e folositor și interesant pentru toți bunii români; a descrie fie chiar în linii generale, biografia membrilor actualului guvern cari le-au propus rămânând a împărtăși cetitorilor noștri și păreriile membrilor opoziției.

D-I Ion I. C. Brătianu,
prim ministru și ministru de război.

Ion I. C. Brătianu șeful partidului național-liberal, este fiul cel mai mare al lui Ion C. Brătianu făuritorul României de azi.

S'a născut în ziua de 20 August 1864 la Florica. Studiile secundare și le-a făcut la liceul St. Sava din București. Bacalaureat în 1882. Serviciul militar l-a făcut în regimentul 2 de artilerie, ieșind cu gradul de sub-locotenent.

În anul 1883 plecă la Paris, unde a intrat ca intern în secția matematicelor a liceului Saint Barbe. Peste un an a fost admis la școala Politehnică. După doi ani de studii a intrat la școala de Poduri și șosele dela Paris pe care a terminat-o în 1889.

Intorcându-se în țară d. I. C. Brătianu a intrat ca inginer în serviciul căilor ferate. D-sa a transformat în cale largă linia Bacău—Piatra—Neamț, a construit linia dublă Chitila—Ploiești etc.

După moartea tatălui său a intrat în cariera politică în anul 1895, când s'a ales deputat al colegiului I-ii de Gorj. Atunci s'a expus într'un discurs, la o întrunire locală, ideile sale politice, inspirate din activitatea, sentimentele și ideile tatălui său.

La 31 Martie 1897 a intrat ca ministru al lucrărilor publice în cabinetul prezidat de d. D. A. Sturdza.

D. Ion I. C. Brătianu a făcut parte din toate ministerele liberale cari s'au perindat sub conducerea dlui D. A. Sturdza, luând pe rând portofoliul lucrărilor publice, al domeniilor, al externelor, războiului și în fine internele în 1907.

Cu ocaziunea revoltelor din 1907, ce au izbucnit sub guvernul conservator, d. Brătianu s'a manifestat cu o energie de guvernământ. Într'un moment când unii, intimidăți, își perdeau cumpătul, iar alții increderea în guvern, d-sa știu să rămână stăpân pe sine și plin de credință că omul întreg găsește puterea numai în convingeri neclintite.

Dar în timpul represiei n'a încetat să ia-că intervențiunile cele mai mari pentru a im-

pedica orice act de violență, zilnic plecau ordine dela ministerul de interne pentru a nu se face întrebuințare de arme decât în contra acelor cari ei înșiși atăcau cu armele în mână.

A învederat în urmă sinceritatea convingerilor sale prin întregul program de reforme agrare.

În 1908 d. Sturdza, suferind, demisionă printr'o scrisoare adresată M. S. regelui, cu data de 22 Decembrie. Câteva zile mai târziu (11 Ianuarie 1909) membrii partidului național-liberal reprezentați prin delegații reunite în sala Eforiei, recunosc la rândul lor pe d. Brătianu de președinte al comitetului executiv și de conducător al partidului național-liberal.

În programul său ca șef al partidului liberal d. Brătianu și-a propus să asigure continuitatea istorică a organizației și tradițiilor acestui partid, intrupând totodată într'insul elementele de progres necesare pentru a-i menține în doitul caracter de partid de guvern și de realizator al aspirațiilor compatibile cu dezvoltarea sănătoasă a societății noastre. Acest fel de a gândi a făcut ca pentru epoca actuală partidul liberal să considere chestiunea rurală ca preocuparea sa cea mai esențială.

După retragerea guvernului de colaborare Titu-Maiorescu și Take Ionescu, partidul național-liberal ia frânele guvernului, având ca deviză: exproprierea și votul unic.

Aceste două mari reforme propuse de partidul național-liberal, sunt în ajun d'a fi transformate în lege. Ele vor forma o nouă pagină în istoria noastră națională, căci îndrumază țara pe căi cu adevărat sănătoase, închizând, pentru totdeauna, ușa prin care negrul trecut al țărilor române străbătea și apăsa asupra dezvoltării poporului.

În numerile viitoare vom continua a da și pe ceilalți membri ai guvernului actual.

Andrei V. Popescu.

Un răspuns.

Ni se pune întrebarea:

M. Stim. Dle Redactor! Stăm în fața examenelor cu elevii clasei a VI. Scopul e, câștigarea dreptului de vot electoral. Alt scop nu poate avea. Și intru cât nu cred, ca bătaea lui Dumnezeu să fie asupra noastră, ca legea actuală să dureze încă 18 ani, când absolvenții de azi vor ajunge la acel amărât de drept, n'ar fi mai consult, că elevii să nu se prezinte la acel examen? Vă rog, meditați asupra chestiei și eventual să vă spuneti părerea în „Românul”. Primiți, vă rog, expresiunea stimei, ce vi-o pastrez G., la 30 Mai 1914. Devotat stim.: I. G.

Răspundem:

Nu e mai consult, ca elevii să nu se prezinte la examen! Sântem și noi de credința, că certificatele ce se vor da anul acesta despre terminarea clasei a 6-a, nu vor ajunge să servească de bază dreptului de vot, peste 18 ani. Sântem chiar de credința, că după actualul sistem electoral abia dacă se va face o singură alegere. Dar mănusa aruncată trebuie primită. Când am intrat în „activitate”, principiul călăuzitor era: luptă, mișcare, desfășurare de energii, fără considerație, dacă ele vor produce rezultate imediate, sau nu vor produce decât clocniri. Principiul acesta trebuie să-l ținem în vedere pe toate terenele. „Pasivitatea” asupra căreia sântem consultați, ar putea fi ea un excelent mijloc de-a feri pe învățătorii noștri de multe șicane, dar cu siguranță s'ar interpreta ca o „oboseală”, ca o batere în retragere a noastră. Și pe urmă, de ce să le venim noi în ajutor celor corporații școlare și bisericești, cari au datorința de-a veghia la aceste examene, și a căror iubire de confort e proverblă? — „Bătaia lui Dumnezeu”, să nu o mai sporim cu slăbănogia noastră!

Cum agităm noi?

Nu credem că am putea da ministru-lui de interne Sándor János, la ultima lui cuvântare parlamentară, un răspuns mai nimerit, decât scrisoarea ce ne trimite țaranul Ion Sunda. O lăsăm să urmeze, întocmai:

Onorată Redacțiune!

În numărul trecut am cetit cuvântarea din dietă a valorosului nostru luptător dlui Dr. Stefan C. Pop.

Dar am aflat și răspunsul lui Tisza unde să miră că dăputați români cu întreagă conducere politică să asoțiară cu iubitul și năin-trecutul nostru luptători dl dr. Alecsandru Vaida.

Mam indignat când am cetit aceste șire de o cutezată blăstămăție și trufie alui Tisa cel mai negru dușman al neamului nostru românesc din aceasta țară.

Ce au făcut Tisa cu iubitul nostru luptători dl dr. Vaida.

Văzând că în cursul stătuclilor ceau avut cu fruntași și conducători comitetului nostru național dl. Vaida nau prea dat crezare vorbelor dulci și goale ale lui Tisa. Acesta au trimes pe supt ascuns un agent ca săi aile gândurile iubitelui nostru luptători Vaida și astfel săl compromită și săl facă săși pieardă nădejdea și curajul dă luptă bărbătească pe care o poartă din preună cu ceilalți iubii luptători ai noștri pentru desrobirea noastră națională.

Iubiți frați mei țărani din aceasta țară. Cătră voi mă adresăz rugându-vă tare noi cu toți cari ducem jugul robiei nădrăptăților din partea stăpânirii dușmane nouă. Văzând cum dușmani neamului nostru vreau săi compromită și săi facă dă nimic pe cei mai mari și aleși luptători ai noștri ca iubitul nostru Vaida. Avem cea mai mare și sfântă datorie cu toți intrun gând și într'o simțire să arătăm lui Tisa și la toți dușmani noștri. Că noi țărănimea noi plugari români cari suntem temelia și puteria neamului nostru românesc noi una suntem cu marele și iubitul nostru luptători dl. Alecsandru Vaida. Și una suntem și cu ceilalți mari și iubii luptători ai noștri ca venărabilul prășădinte al partidului nostru dl George Pop, dr. Vlad, dr. Maniu dr. Mihali, Părintele Lucaciu (martirul neamului), dr. Goldiș, dr. Pop și cu toți cei dun ideal cu aceștia. Dragostea iubirea și alipirea noastră neclintită și năstrămutată estă mare și tare față deacești iubii și nășovăiți luptători ai noștri în frunte cu dl. Vaida. Acestia sunt sufletul nostru românesc iar noi țărănimea noi plugari suntem corpul lor. Și noi fărădă iei morți și striviți arim fi în aceasta țară din partea crăpčenilor și negrilor dușmani.

Acești adevărați luptători sunt înainte noastră ca niște Apostoli ca niște mucenici cari pentru mântuirea și dărobirea noastră națională să luptă până într'o picătură de sînge.

Deci cu toți fraților țărani să strigăm să trăiască dl, dr. Alecsandru Vaida marele și iubitul nostru luptători dîmpreuna cu ceilalți iubii și adevărați luptători ai noștri. Și săi spunem lui Tisa că noi țărănimea noi plugari puteria neamului nostru românesc suntem la spatele marilor și adevăraților luptători în frunte cu dl. Vaida treji și gata în orice moment să ne aruncăm în lupta mare și grea pentru rădobindirea libertății și dreptății noastre românești.

Încodată mă adresăz cătră voi frați mei săi trimetem năsfârșite scrisori dealipire și

dă dragoste românească prin foile partidului nostru marelui și prea iubitului nostru luptători care este dl. Alexandru Vaida ca se vadă și să înțeleagă Tisa dușmanul nostru și toți cei do-paură cu el că noi poporul român de jos cunoaștem lupta pe care o poartă iubitul nostru Vaida dinpreună cu soți săi și ai principii și una suntem cu dânsi.

*Domne ținel și trăește
Pe marele nost luptători
Dl. Alexandru Vaida
Cel ce și viața șo pune
Pentru scumpa lui națiune
Pentru sfânta iei dreptate
Dă care ia nare parte.*

Dat în Uzdin la 1-lea iunie.

Ion Sunda plugari.

Cronică din Paris.

Moartea unui scriitor eminent. — „Macbeth” la comedia franceză, în traducerea lui Jean Richepin. — Call-tățile și defectele lui Victor Hugo.

Paris, 3 Iunie.

Vă vestesc cu mult regret moartea unui academician francez, și sunt sigur că veți primi știrea cu nepăsare. Aceasta, fiindcă cititorii ardeleni îl cunosc foarte puțin pe Henry Royon. Răposatul nu a fost vre-unul din acei scriitori puternici, romancieri, dramaturgi sau poeți, a căror faimă a trecut dincolo de hotarele Franței. — El a fost un savant critic de artă și un publicist încântător. Sunt aci unii scriitori de puțină amploare, de o vigoare scăzută, ușori, dar plini de farmec și de strălucire. Talentul lor se exercită mai ales în nuanțe fine și discrete. Duhul lor e delicios și subtil. Henry Royon a fost dintr'aceștia. De o erudiție artistică nimitoare, simțul frumosului a fost cea dintâi calitate a sa. Elementul lui era istoria artelor. Cu ce bucurie descoperam în marile cotidiane parisiene, articolele sale scurte și substanțiale, scrise cu o inimitabilă noblețea. Ați cetit poate în *Le Temps* admirabilele studii publicate sub rubrica *En marge*? Autorul lor era Henry Royon. Cu câtă delicatețea și pătrundere ne vorbea el de Rembrandt, Michel Angelo sau Titian. Am tradus, imi pare pentru *Românul* articolul pe care-l consacrase el Mona Lisei del Giocondo, cu prilejul regășirii faimosului portret al lui da Vinci. Defunctul academician avea mai ales darul de a evoca mediile artistice ale Renașterii, cu întreg cortegiul lor de prinți, de seniore și de fast. Cine știa mai bine decât el să ne facă istoricul cutărui portret faimos din muzeul Luvrului, fie că el înfățișa un mare senior sau o domniță cu fruntea limpede și cu ochii plini de mister? Din aceste studii scurte și minunate, adunate în volum, au eșit două cărți încântătoare: *Le Galerie des bustes și Portraits de femmes*, ale căror titluri le lămură cuprinsul. Finețea și strălucirea cu cari scria Royon i-au câștigat numeroși admiratori aleși printre spiritele cele mai subtile. Ei existau și afară din Franța. Mi-aduc aminte că stând odată de vorbă cu d. Alexandru Marghiloman, eminentul om de stat din Regat, ne întrețineam tocmai de articolele ce apăreau în *Temps* sub rubrica *En marge*. Și fiindcă pe vremea aceea nu aveau semnătură, nu știam de cine erau scrise. D. Marghiloman mi-a exprimat toată încântarea dsale de a le ceti, și bănuia că autorul lor era Le Notre. Acum câțiva ani, întâlnindu-l pe distinsul om de stat, aici la Paris, l'am asigurat — lucru pe care-l aflasem și eu de curând — că acela care răspânda cu atâta finețea studiile publicate sub titlul *En marge* era Henry Royon. Și mi-a părut că d. Marghiloman a primit acest amănunt cu multă mulțumire.

Veți crede poate că dau vieții și activității răposatului scriitor o importanță în desacord cu faima numelui său în străinătate. Sunt însă convins de contrariul. Henry Royon este, după mine, o figură care merită să ne ocupe mai deaproape. Eu găsesc chiar, că el e în publicistica franceză o mare figură. El a fost unul din acel jurnaliști eminenti, așa de puțini numeroși astăzi,

cari dau presei un prestigiu artistic și o scânteere de care materialul arid, tumultuos și adesea antipatic care o compune în zilele noastre, are mare nevoie. Cu câtă plăcere descoperam eu studiile lui Royon, în care ni se vorbea așa de frumos de artă și de trecut, în mijlocul articolelor de politică îngustă, de polemici trecătoare și, de reclama deghizată. Ele împrăștiu ca o lumină de-a întinsul coloanelor. Ele dădeau spiritelor mai delicate o hrană substanțială. Autorul povestirii *Mir-monde* — un pur capo-d'operă de cugetare și de stil — a fost de fapt un înfrumusețor al presei contemporane. Titlul imi pare foarte elocvent.

Henry Royon pe care l'am întâlnit adesea ori prin cartierul meu (les Ternes) unde locuia, și a cărui fizionomie de muschetar imi plăcea așa de mult, moare în vrâstă de saizeci și unu de ani, în urma unei boli lungi și dureroase. Cu trei zile înainte de a-și da sufletul, el a scris și publicat în *Journal* un articol frumos!

Prevăd că Cronică mea de astăzi va avea un cuprins exclusiv literar. În loc să vă vorbesc de demisia ministrului-presedinte Doumergue, prefer să vă întrețin despre reprezentarea piesei *Macbeth* la Comedia franceză, în traducerea lui Jean Richepin. N'am asistat încă la această reprezentație și nu știu nici englezește ca să pot judeca versiunea franceză, dar după spusele oamenilor competenți se pare că ilustrul poet francez a dat în *Macbeth* cea mai perfectă traducere a marelui Wil.

Cazul ar fi să vorbim odată mai mult de Shakespeare și de genul său. Dar ce am putea spune ce nu s'a spus? Și cu toate acestea, ori de câteori auzim sau recitim o piesă a divinului tragic englez, ni se pare că pentru întâia oară îi facem cunoștința, și încercăm a celeași senzații de admirație, de uluire și de groază. În *Macbeth* bunăoară simțim aceiași fiori de teroare și și aceeași spaimă divină în fața necunoscutului în care uimitorul poet a știut să fixeze rădăcinile acțiunilor lui. Divinațunea aceasta, care este departe de a-și avea părechea în literatura universală, ne dă superstițioasă impresie pe care cei vechi o resimțeam față de profetii. Shakespeare ne apare pur și simplu ca un vrăjitor. Și ne întrebăm: cum este cu puțință ca autorul acestor tragedii să fi fost un om ca noi, având ochi, gură, mâni și un stomac ca ale noastre? Shakespeare în domeniul meditativ, Napoleon, în acela al acțiunii și Leonardo da Vinci în perfecta sa multiplicitate au fost adevărații și singurii supraoameni pe cari i-a visat Nietzsche.

Sunt totuși oameni cari își închipuiesc că par originali împrescând cu o facilă și stearpă ironie o reputație de veacuri stabilită. D. Abel Hermant face parte din ei. V'am comunicat la timp părerea dsale asupra romanului „Manon Lescaut” pe care o consideră ca pe o operă mediocră. Acum cu prilejul traducerei lui Jean Richepin, pomenindu-l pe Shakespeare, d. Abel Hermant scrie că preferă să nu vorbească de scriitorul englez fiindcă a ajuns un obicei ca ori de câte ori se vorbește de el, „laudele ce i se impart sunt însoțite de un delir de admirație, de care dânsul e incapabil”. Să fie sănătos! Shakespeare și nici admiratorii lui nu au nevoie de păreriile dlui Abel Hermant. Nu este însă adevărat că un scriitor delicat dar superficial ca dsu nu are în nici un caz nimic de câștigat, când, voind să pară original, încearcă — așa de zadarnic, zău! — să micșoreze o umbră de uriaș?

Cu prilejul aniversării de douăzeci și nouă de ani dela moartea sa, Victor Hugo a fost sărbătorit la Paris. S'a vorbit mai ales de neglijența Republicii față de marele om, care nu-și are încă statuia, la Pantheon, în vreme ce atâția politicieni neînsemnați și-o au pe a lor deaintinsul marelui oraș. S'a vorbit deasemenea de genul poetic al lui Hugo, și mai ales de insuportabila și burghezeasca vanitate care l'a caracterizat.

Intr'adevăr, când îl privim pe Victor Hugo ca poet și ca artist suntem ispitiți să-l considerăm ca pe cel mai mare geniu francez. Un lucru însă ne tulbură această apreciere: lipsa sa de inteligență. Să nu ne mirăm de acest adevăr cu aparentă paradoxală. Geniul nu este întotdeauna nelipsit de inteligență — și Victor Hugo nu a fost inteligent, cu toate că de o genialitate de neînchipuit.

Dovada o găsim în piesele lui cari pe lângă calitățile lor lirice admirabile ne oferă un interes psihologic și omenesc searbăd până la tristea. O altă dova-

dă ni-o oferă activitatea sa politică și mai cu seamă vanitatea lui de multe ori absurdă pe care n'a avut inteligența și bunul gust de a o tempera. Dar să nu acordăm toată atenția noastră numai defectelor lui. Imensele lui calități le întunecă cu desăvârșire. Victor Hugo a fost un poet formidabil, un bun cetățean și un om de treabă. Intreaga lui operă ne convinge de acest lucru. El merită pe deplin venerația de care se bucură în Franța și în lumea întreagă.

C. R. B.

Puterile și situația din Albania.

Pentru liniștirea Albaniei, Italia a făcut propunere ca marile puteri să intervină serios, căci după ce Albania a fost creiată pe hartă, să poată să se întărească în interior.

Principele ales de puteri, nu poate să se mențină acolo, pentru că-i lipsește forța militară, care este baza tronului. Principele, în momentele actuale ar putea să aibă la dispoziție câteva mii de Albanezi creștini, dar se înțelege ușor că dacă dânsul ar primi ca să fie apărut de soldați creștini, atunci s'ar începe în regatul său un război religios și musulmanii, cari fac majoritatea, ar fi pierduți pentru totdeauna. Astfel, situația principelui Wilhelm, este precară.

Italia a intervenit pe lângă puteri și le-a spus: Ați creiat un regim albanez: acesta are nevoie de sprijin; dați-l.

Și Italia a propus, ca să se trimească la Durazzo trupe europene, cum s'au trimis la Scutari.

Austro-Ungaria — se zice — a acceptat cam fără entuziasm propunerea italiană, dar a acceptat-o.

Rusia a răspuns că dacă celelalte puteri ar vrea să facă la Durazzo cum au făcut la Scutari, dânsa nu va trimite nici de data asta soldați în Albania, dar nu se va opune.

Franța a răspuns că dacă aderă toate puterile, va adera și dânsa.

Germania — consequentă ideii lui Bismarck că toți Balcanii nu prețuiesc cât viața unui grenadir de Pomerania — la început a ezitat mult, dar azi, guvernul din Berlin nu se mai opune ideii de a trimite vr'o sută de soldați în Albania. A ezitat la început Germania, dar mai târziu a înțeles că una din cauzele cari contribuie la menținerea triplei-alianțe este să se evite ori ce cauză serioasă de conflict între Italia și Austria, începând cu aceia că aceste două aliate și totuși antagoniste, nu trebuiesc lăsate singure în Albania.

A rămas numai Anglia, care până acum refuză să intervie în Albania, chiar numai sub forma sub care s'a intervenit la Scutari.

Care o fi motivul pentru care Anglia refuză?

Următoarele rânduri din cel mai mare ziar din Londra „Times”, dau explicația:

„Puterile triplei-înțelegeri ar fi poate dispuse să intervie într'o controversă în care ele nu au interese directe, numai dacă ar fi sigure că Italia nu vrea să se servească de ele numai ca să scape de incurcătura în care singură s'a pus prin purtarea sa din trecut. Puterile triplei înțelegeri au dreptul să capete asigurarea că Italia, după ce va scăpa de greutățile actuale va începe, în deplin acord cu dânsese, deslegarea problemelor Levantului și Mediteranei, în acelaș sens în care au fost stabilite acordurile de acum sunt doisprezece ani.”

Englezii au darul de a spune mult în puține cuvinte. Din pasagiul acesta, al celui mai mare ziar englez, se vede că starea actuală din Albania este complicată cu un joc european și că soluția albaneză este strâns legată de acest joc.

Faptul acesta este extrem de delicat și guvernul italian se găsește în fața unei dificile chestiuni.

Numai p. fumătorii de țigraete, cari nu cruță p. sănătatea lor să speseze pe zi câțiva fleri mai mult

Modiano Club Specialite e cea mai scumpă dar și cea mai bună!!

La sfatul medlelor tuburile precum și foițele nu sunt imprimate, dar pe ambele se vede semnatura de apă a renumitului fabricant: (B> 2120) **S. D. MODIANO.**

Căci, chestiunea Albaniei, aduce cu sine chestiunea Adriaticii și pentru Italia, Adriatica este socotită o chestiune vitală.

La început, Italia, de comun acord cu Germania ca să salveze echilibrul Adriaticii, a fost de partea Austriei, ca să gonească din această mare și pe Serbia și pe Grecia. În această situație, Italia a fost contra triplei înțelegeri, care proteja statele balcanice.

De data asta, deși marea Adriatică a fost salvată de statele balcanice, (prin ajutorul triplei alianțe) Italia se află în desacord cu Austria în Albania, iar tripla înțelegere ca să se interpuie și să salveze Adriatica, cere Italiei să se apropie de dânsa.

Deci, situația internațională este destul de încordată și de data asta, a fost Albania, care a provocat încordarea. — (I. T. A.)

Roma. — Intrunirea convocată la Scutari de Sentari Mudir din Liama a reușit impunătoare. O-ratorii și-au arătat credința lor nestrămutată și supunerea oarbă către principele de Wied. Toți s'au oferit să se lupte pentru el și pentru patria skipetară. (A. T. I.)

Roma. — Se crede că retragerea/căpitanului Castoldi secretarul principelui de Wied, se datorește unor neînțelegeri ce s'ar fi ivit între el și curtea princiară. Și secret. austriac Buchberger va părăsi Durazzo. Acest fapt însă nu are nici un caracter politic, de vreme ce cei doi secretari nu aveau nici o funcție reprezentativă. (A. T. I.)

Roma. — Mâne vor porni din Brindisi la Valona contratorpiloarele italiene „Perseo” și „Calipso”.

Roma. — După cât se află din Valona, un vapor al societății Ungaro-Croate ar fi debarcat vre-o zece tunuri și câteva mitraliere trimise de Austria.

Roma. — Chestia băncii albaneze s'a rezolvat pe baza principiului internaționalizării. Toate puterile vor lua parte la alcătuirea ei cu capital egal și cu drepturi egale. (A. T. I.)

Roma. — Ziarul „Giornale d'Italia” vorbind de situația din Albania, scrie: Sperăm că trimiterea celor 6000 de mirdiți la Durazzo să aibă pur și simplu un scop de apărare; căci ar fi o faptă nesocotită să-i pornești împotriva răsculaților, stârnind războiul sfânt. (A. T. I.)

Roma. — Cu toată răceala arătată de marile puteri față de propunerea de a se trimite la Durazzo câte un contingent de soldați, Italia stăruie din răspuneri, în acest senz, pe lângă diferitele cabinete. Astăzi se speră, la Roma, că se va putea ajunge la un bun rezultat în această privință. (A. T. I.)

Roma. — În cercurile competente se desminte că situația din Abesinia s'ar fi înrăutățit. Se desminte deasemenea că Italia ar fi pe cale de a trimite noi trupe în Eritrea. (A. T. I.)

Roma. — „Giornale d'Italia” crede că în cazul când mișcarea insurecțională ar dăinui și s'ar întinde, guvernul din Durazzo va fi silit să recurgă la o acțiune ofensivă, la care însă e sigur că nici o putere n'ar adera, în afară de Italia și Austro-Ungaria. Ziarul în principiu se arată contrar la o astfel de expediție, socotind-o plină de primejdii ce nu se pot calcula. Totuși ceva trebuie făcut, spre a se înlătura spiritul de anarhie ce ar putea să se încuibze în Albania, îngreunând stăpânirea principelui de Wied, buna funcționare a întocmirilor politice și administrative, ale noului stat și stărnirea acelei liniște, de care are nevoie atât Albania, cât și Italia, pe coastele răsăritene ale Adriaticii. Același ziar, după ce a arătat care este punctul de vedere italian și care punctul de vedere austriac în chestia albaneză, și după ce a ilustrat acțiunea respectivă a celor două aliate în treburile Albaniei, încheie susținând că cea mai înțeleaptă politică pentru Italia ar fi aceea de a obține ca Albania să fie pusă sub ocrotirea și epitropia marilor puteri. (A. T. I.)

„Astra” la Iaz.

— *Dela corespondenții noștri.* —

Nădejile legate de conducerea nouă și viguroasă a comitetului despărțământului Caransebeș al „Astrei” încep să se intruchipeze.

Neactivitatea proverbială de până acum a acestui despărțământ începe să fie înlocuită prin muncă sistematică întru luminarea poporului neglijat din aceste părți. Ne servește spre deosebită bucurie, că în fruntea tinerilor, dornici de muncă, stă și protopopul Andrei Ghidiu, care — cum a dovedit-o și la Iaz — se știe însuflețit și știe să aprecieze străduințele celor ce se jertesc pentru cultura neamului.

Remarcăm cu vie satisfacție și îndemnul morale și materiale ale P. S. Sale dlui episcop Dr. E. Miron Cristea, date comitetului despărțământului Caransebeș. Inconjurat de oameni cu pricepere și cu răvnă pentru binele obștesc fie sigur P. S. Sa, că în chipul acesta va desfășura eparhia sa părăginită.

La serbătoarea Constantin și Elena s'a înființat agentura „Astrei” în comuna fruntașă Iaz din apropierea Caransebeșului.

În scopul acesta au mers la Iaz comitetul despărțământului, președintele A. Ghidiu, vicepreședintele Dr. E. Cornean, membrii St. Jianu, Il. Orzescu, I. Vuia și C. Călțun, precum și corul mixt al Societății române de cântări și muzică din Caransebeș sub conducerea președintelui Dr. C. Cornean și a prof. dirigent A. Sequens. Erau vre-o 50 de intelectuali. La gara din Iaz propagatorii culturii și doinei românești sunt întâmpinați de poporul credincios în frunte cu agilul și însuflețitul preot Ioan Popovicu și conlucrătorul său neobosit, învățătorul Micloși. La alocuția frumoasă a părintelui Popovicu răspunde protopopul Ghidiu, îndegetând scopul descinderii „Astrei” în acest ținut. Comuna este frumos pavozată cu verdeață și cu covoare.

Asistăm întâi la un examen improvizat din cântări bisericesti și lumești, precum și din declamări ale elevilor dela școala comună. Ti se înrourau ochii, văzând că tinerile noastre mlădite sunt crescute în duh bisericesc, că cântă cu precizie în duet toate cântările și că simt ceea ce recitează și declamează. Învățătorul Micloși este un dascăl de model, care întrece pe mulți dintre învățătorii școalelor comunale, ba chiar și confesionale din ținutul acesta în ceea ce privește întărirea credinței și a limbei noastre strămoșești. Fapt, care a fost relevat în vorbirea-i frumoasă și de președintele corului și vicepreședintele „Astrei” dl Dr. Cornel Cornean, ținută elevilor și părinților acestora la finea producțiunii.

Urmează slujba dumnezeiască, oficiată de protopopul A. Ghidiu, de preotul local și de diaconul episcopesc Pavel Magdescu.

Responsoriile le cântă cu multă precizie disciplinată și puternic cor al Caransebeșului. Cetea de pe fețele numeroșilor credincioși, cari țineau biserica, evlavia și admirația față de cultul nostru bisericesc. Slujba pătrundea la inimă, dovedind mulțămirea sufletească, adusă la expresie de frunțașii țărani.

Predica ocazională a ținut-o preotul local I. Popovicu, un predicator dibaci și însuflețit.

A vorbit despre însemnătatea sărbătorii Constantin și Elena, pe care a declarat-o de praznic împăratesc pentru comuna Iaz, eternizând astfel ziua de astăzi a cărei însemnătate culturală este netăgăduită.

Biserica din Iaz e zidită în 1790. Mai pe urmă a fost reparată în 1896. E în stare bună și excelează în curățenie. Biserica cea vie numără 815 credincioși evlavioși, iertfitori și accesibili pentru cultură. Păstorul lor sufletesc Ioan Popovicu pentru calitățile sale netăgăduite este iubit și adorat de obștea satului.

Adunarea despărțământului se ține în curtea bisericii. Prezenți vre-o 300—400 oameni din Iaz și împrejurime.

Protopopul-președinte, deschide adunarea cu cuvinte însuflețite și alese. E viu aplaudat, dovadă că însemnătatea culturii, în numele căreia au mers la Iaz, a fost expusă cu pricepere. Corul cântă un imn festiv. Vicepreședintele despărțământului Dr. Cornean vorbește despre însemnătatea societăților noastre culturale și în special a „Astrei” și despre foloasele ce le au membrii ei. Vorbește apoi în mod convingător și plastic despre păstrarea portului, a datinelor strămoșești și în fine despre legea românească.

Di Iuliu Vuia inv. pensionat ține o conferință economică-practică despre cultivarea pomilor, care este foarte succasă.

Di Ștefan Jianu, referent școlar, vorbește despre foloasele, ce le are poporul nostru, dacă învață carte și prin pilde nimerite, luate din istoria bisericii noastre, însuflețește pe cei prezenți.

Intre conferințe corul execută cântări populare și termină cu „Cântecul gîntei latine”. Iar câțiva școlari din sat declamează poezii. Acestora li se împart premii și cărți.

Asemenea se împart cărți economice și plugarilor, adunați în număr așa de frumos.

Decretându-se agentura de înființată, se alege biroul în modul următor: Preotul I. Popovicu președinte, inv. Micloși notar, Gh. Ambrus casar și Al. Tigris controlor.

Se înscriu apoi vre-o 25 țărani de membri ajutători ai „Asociațiunii”.

După prânzul luat în casa ospitală a preotului, suntem petrecuți la gară. Însuflețirea poporului e mare. Și aceasta e cea mai vie satisfacție pentru aceia, cari cutreeră satele, ca să samene cultură și să aprindă candelile credinții strămoșești.

Privitorul.

Pentru ceice voesc să între în școalele de cadeți!

— *Indemnuri!* —

Apărând în ordinațiunile ministeriului de război, concursul pentru primirea tinerilor aspiranți în școalele militare, involuntar îți pui întrebarea, că oare avem noi, români din statul ungar, în armată ofițeri români, în proporție cu numărul soldaților, ce se recrutează din rândurile noastre.

Răspunsul e, că nu!

Toate carierele sunt ocupate de intelectualii noștri în număr destul de considerabil; avem advocați, profesori, ingineri etc., pentru luminarea poporului se țin adunări și prelegeri, se înființează biblioteci populare etc.

Uitam însă, că la 14 regimente servesc în majoritate români, cari în loc să fie instruați de ofițeri de naționalitate români, cari cunosc limba și însușirile poporului nostru, sunt instruați de ofițeri străini, de limba și însușirile românului, iar prin aceasta devine limba de instrucție alta și nu cea românească.

În etatea 21—23 de anii în desvoltare încă caracterul tânărului, în această vârstă primește el instrucția militară într-o limbă străină și într'un mod de tot străin însușirii caracterului său. ba uneori învață a disconsidera propriul său neam, căci cam de regulă numai cuvinte de laudă n'auze despre el.

E de necrezut, că o națiune de 3 jum. milioane cum suntem noi Români aici, să aibă în armată numai circa 200 ofițeri și aceștia în mare parte nu sunt combatanți, așa că pentru instrucție rămâne un număr foarte mic, încât nici n'avem la fiecare companie câte un ofițer; și acesta ar trebui să fie minimumul iar nu maximalul.

E necesar, ca poporul românesc din acest stat, să aibă în număr corespunzător și ofițeri români, cari prin instrucția soldaților în limba românească,

HOTELUL SAVOY BUDAPEST, VIII., József-körut 16.

Hotel modern, cu aranjament nou, încălzire centrală, apă caldă și rece în fiecare cameră, lift ziua și noaptea. — Sub conducerea personală a lui

Rendes Szidor.

Camere cu un pat dela 3 coroane în sus, cu două paturi dela 5 coroane în sus, socotind aici și încălzirea, luminatul și serviciul

Nou sistem pensionar, proviziune la o zi pentru 4 coroane.

La petrecere mat îndelungată se dă favor.

(Go 2008)

Cameră pe lună pentru 80 coroane.

mult
nă!!
NO.

vor înlesni în grad simțitor munca grea, de-a scoate din întunec poporul nostru.

Profesorii noștri sunt în primul rând chemați să îndemne elevii pentru cariera militară, iar pentru pregătirea elevilor pentru examenul de primire, ar putea dănași ținea cursuri de 4—5 săptămâni peste vară.

În Sibiu, Brașov, Caransebeș etc. rămân de regulă peste vară 2—3 profesori români, cari ar putea înființa aceste cursuri; pentru 20—25 de frecvenți ajunge o sală de prelegere în localitățile școlare din loc.

Sacrificând dnii profesori numai 2 ore pe zi, repetând cu elevii materialul propus până în cl. IV med., elevii vor face examenul cu succes.

Și până acum s'au prezentat în număr foarte restrâns, de regulă au fost respinși, căci cea mai mare parte din ei n'au putut obține acel succes ca și străinii, cari de multeori inferiori Românilor, erau pregătiți bine pentru examen.

E deci datorită noastră morală, a îndemna tinerii noștri să îmbrățișeze cariera militară; și a înființa cursuri de pregătire, pentru a face mai ușor posibilă intrarea lor în școlile militare.

Informații despre materialul ce se cere la examenul de primire, se pot primi dela ori ce comandă districtuală de întregire sau dela comanda școlilor militare.

Întreținerea în școlile militare e gratuită, adeică statul dă fiecărui elev dela școala militară stipendiu anual de 400 cor., din care se plătesc 300 cor. pentru întreținerea în școală, iar 100 cor. sunt destinate ca apanaj pentru elev.

Rugările pentru primirea în școlile militare se înaintează comandei școlii militare, unde voiește să fie primit respectivul, cel mult până în 12 Iulie st. n.

Se alătură atestatele din ultimii 3 ani de studiu, extras de botez, atest că e cetățean ungar sau austriac și atestat medical din partea unui medic militar.

Rugările pentru stipendiu se înaintează ministrului de honvezi, alăturându-se documentele mai sus amintite și legitimarea că e primit în școala militară.

Fonduri și fundațiuni

administrate de Consistorul din Arad.

Starea la finea anului 1913.

Starea fondurilor și fundațiilor de sub administrația Consistorului din Arad, la finea anului 1913 se prezintă astfel:

I. Fondul general diecezan

Capital	C	233.125.94
Eșitele și speșele a. 1913	C	152.858.46
Starea la finea a. 1913	C	80.267.48

II. Fondul instruct al episcopiei arădane.

Capital	C	11.147.09
Eșitele și speșele a. 1913	C	677.20
Starea la finea a. 1913	C	10.469.89

III. Fondul seminarial.

Capital	C	316.710.25
Eșitele și speșele a. 1913	C	10.438.15
Starea la finea a. 1913	C	306.272.10

IV. Fondul diecezan pentru promovarea culturii religioase.

Capital	C	97.799.41
Eșitele și speșele a. 1913	C	3.133.92
Starea la finea a. 1913	C	94.665.49

V. Fondul capelei din Arad-Gal.

Capital	C	770.26
Eșitele și speșele a. 1913	C	1.16
Starea la finea a. 1913	C	769.10

VI. Fondul pentru biblioteca preparandală.

Capital	C	1.382.18
Eșitele și speșele a. 1913	C	—
Starea la finea a. 1913	C	1.382.18

VII. Fondul sinodal-congresual.

Capital	C	35.669.34
Eșitele și speșele a. 1913	C	827.32
Starea la finea a. 1913	C	34.842.02

VIII. Fundațiunea Patriciu Popescu.

Capital	C	2.059.58
Eșitele și speșele a. 1913	C	—
Starea la finea a. 1913	C	2.059.58

IX. Fundațiunea Iosif Popovici Paffy.

Capital	C	38.078.72
Eșitele și speșele a. 1913	C	1.834.66
Starea la finea a. 1913	C	36.244.06

X. Fundațiunea contelui Andrei Forray.

Capital	C	2.522.42
Eșitele și speșele a. 1913	C	46.68
Starea la finea a. 1913	C	2.475.74

XI. Fundațiunea contelui Coloman Almásy.

Capital	C	3.628.13
Eșitele și speșele a. 1913	C	134.86
Starea la finea a. 1913	C	3.493.27

XII. Fundațiunea de stipendii Gavril Faur.

Capital	C	21.372.07
Eșitele și speșele a. 1913	C	814.73
Starea la finea a. 1913	C	20.557.34

XIII. Fondul diecezan de asigurare contra focului.

Capital	C	232.535.80
Eșitele și speșele a. 1913	C	9.709.53
Starea la finea a. 1913	C	222.826.27

XIV. Fondul diecezan pentru înființarea unui gimnaziu român în Arad.

Capital	C	31.200.12
Eșitele și speșele a. 1913	C	142.86
Starea la finea a. 1913	C	31.057.26

XV. Fundațiunea de stipendii Teodor Papp.

Capital	C	185.087.58
Eșitele și speșele a. 1913	C	19.532.50
Starea la finea a. 1913	C	165.555.08

XVI. Fundațiunea de stipendii Ana Iorgovici.

Capital	C	18.025.44
Eșitele și speșele a. 1913	C	1.272.20
Starea la finea a. 1913	C	16.753.24

XVII. Fundațiunea de stipendii Elena Ghiba Birta.

Capital	C	163.207.13
Eșitele și speșele a. 1913	C	6.737.44
Starea la finea a. 1913	C	156.469.69

XVIII. Fondul de penziune al funcționarilor și profesorilor.

Capital	C	172.685.60
Eșitele și speșele a. 1913	C	11.503.02
Starea la finea a. 1913	C	161.182.58

XIX. Fondul bisericesc-clerical.

Capital	C	983.118.74
Eșitele și speșele a. 1913	C	52.644.81
Starea la finea a. 1913	C	930.473.93

XX. Fondul școlar și aucta.

Capital	C	111.268.10
Eșitele și speșele a. 1913	C	5.949.44
Starea la finea a. 1913	C	105.318.66

XXI. Fundațiunea de stipendii Balla.

Capital	C	38.378.66
Eșitele și speșele a. 1913	C	1.701.06
Starea la finea a. 1913	C	36.677.60

XXII. Fondul diecezan pentru ajutorarea preoțimii diecezane.

Capital	C	1.882.636.55
Eșitele și speșele a. 1913	C	213.374.55
Starea la finea a. 1913	C	1.669.262.—

XXIII. Depozite de casă.

Capital	C	1.460.000.21
Eșitele și speșele a. 1913	C	185.547.04
Starea la finea a. 1913	C	1.274.453.18

XXIV. Fondul pentru despărțirea ierarhică a comunelor mixte.

Capital	C	10.082.97
Eșitele și speșele a. 1913	C	7.141.64
Starea la finea a. 1913	C	2.941.33

XXV. Pretenziuni dubioase și sub proces comune cu dieceza Caransebeșului.

Capital	C	10.272.64
Eșitele și speșele a. 1913	C	1.466.32
Starea la finea a. 1913	C	8.806.32

XXVI. Fundațiunea Mitra Ungurean pe seama școlii din Timșoara-Fabric.

Capital	C	8.449.93
Eșitele și speșele a. 1913	C	369.70
Starea la finea a. 1913	C	8.080.23

XXVII. Fundațiunea Stefan Antonescu.

Capital	C	102.099.—
Eșitele și speșele a. 1913	C	13.599.92
Starea la finea a. 1913	C	88.499.58

XXVIII. Fundațiunea de stipendii a Episcopului Iosif Goldis.

Capital	C	46.804.11
Eșitele și speșele a. 1913	C	2.368.33
Starea la finea a. 1913	C	44.435.78

XXIX. Fundațiunea Episcopului I. Mețianu pentru ajutorarea bisericilor sărace.

Capital	C	236.669.10
Eșitele și speșele a. 1913	C	75.866.06
Starea la finea a. 1913	C	160.803.04

XXX. Fundațiunea de stipendii T. Feler.

Capital	C	34.060.85
Eșitele și speșele a. 1913	C	156.14
Starea la finea a. 1913	C	33.904.71

XXXI. Depozitul fundațiunei de stipendii și ajutorare a lui Dimitrie F. Negrean și soții.

Capital	C	83.857.57
Eșitele și speșele a. 1913	C	17.916.83
Starea la finea a. 1913	C	65.940.74

XXXII. Fundațiunea de stipendii Dr. Iuliu T. Mera.

Capital	C	81.279.17
Eșitele și speșele a. 1913	C	3.420.10
Starea la finea a. 1913	C	77.859.07

XXXIII. Fondul diecezan bisericesc-cultural arădan.

Capital	C	48.513.80
Eșitele și speșele a. 1913	C	802.28
Starea la finea a. 1913	C	47.711.52

XXXIV. Fondul librăriei diecezane

Capital	C	208.112.27
Eșitele și speșele a. 1913	C	161.301.37
Starea la finea a. 1913	C	46.804.90

XXXV. Fondul de stipendii a Episcopului Ioan I. Papp, pentru școala diecezană de fete.

Capital	C	31.563.55
Eșitele și speșele a. 1913	C	—
Starea la finea a. 1913	C	31.563.55

PRIMA FABRICĂ BRAȘOVEANĂ DE ȘLEFUIT MARMORĂ, GRANIT, SYENIT, LABRADOR ȘI PEATRĂ

NAGY JÓZSEF

pietrar Brașov (Brassó), Kut-u 50.

Magazin permanent și expediție de obiecte de GRANIT și MARMORĂ din patrie și străinătate. — Execută tot felul de lucrări pentru clădiri, cripte, monumente mormântale și statui, lucrări de marmoră pentru mobile, garnituri pentru hoteluri și cafenele, portale, vane, plăci pentru pereți și table comemorative, în orice grăsimi din plăci de marmoră și granit din patrie și din străinătate. — Dela orice oferte 10% rabat. (Na 2068)

ajutorarea

C 1,882.636.55
C 213.374.55
C 1,669.262.—

să.

C 1,460.000.21
C 185.547.04
C 1,274.453.18

a lerarhică a

C 10.082.97
C 7.141.64
C 2.941.33

sub proces
ebeșului.

C 10.272.64
C 1.466.32
C 8.806.32

ean pe seama
abric.

C 8.449.93
C 369.70
C 8.080.23

Antonescu.

C 102.099.—
C 13.599.92
C 88.499.58

pendii a
lis.

C 46.804.11
C 2.368.33
C 44.435.78

ul I. Mețlau
or sărace.

C 236.669.10
C 75.866.06
C 160.803.04

dl T. Feier.

C 34.060.85
C 156.14
C 33.904.71

le stipendii și
grean și soții.

C 83.857.57
C 17.916.83
C 65.940.74

ndii Dr. Iuliu

C 81.279.17
C 3.420.10
C 77.859.07

cesc-cultural

C 48.513.80
C 802.28
C 47.711.52

diecezane

C 208.112.27
C 161.301.37
C 46.804.90

piscopului Ioan
zană de fete.

C 31.563.55
C —
C 31.563.55

Sub administrația Consistorului din Oradea-mare sunt următoarele fonduri și fundațiuni:

I. Fundațiunea Zaharie Mioc și soția.

Capital C 11.867.44
Eșitele și spesele a. 1913 C 293.17
Starea la finea a. 1913 C 11.574.27

II. Fundațiunea George Lazar și soția
Hermina.

Capital C 4.940.79
Eșitele și spesele a. 1913 C 2.80
Starea la finea a. 1913 C 5.937.99

III. Fundațiunea Teodor Oancea.

Capital C 2.686.34
Eșitele și spesele a. 1913 C 1.07
Starea la finea a. 1913 C 2.685.27

IV. Fundațiunea Dr. George Popa.

Capital C 2.852.33
Eșitele și spesele a. 1913 C 602.61
Starea la finea a. 1913 C 2.249.72

Procesul Hámory—Mladin.

Astăzi debaterile au început la ora 9 înainte de amiază. Renunțându-se la ascultarea altor martori, președintele cere jurământul lui Hámory, ceea ce apărătorul dl Dr. I. Marșieu respinge pe motivul că *fasiunea dlui deputat în mare parte e mincinoasă*. Președintele totuși admite, iar Hámory înainte de a depune jurământul ține să mai dea unele lămuriri asupra afacerilor tenebroase ale băncii sale, ori să se rectifice. Repetă ceea ce a mai spus de câteva ori, zice că s'a amestecat în politica din Curtici „ca conducător al societății maghiare” din localitate etc. Președintele văzând gesturile semnificative de protestare ale domnilor jurați, îl face atent pe Hámory să nu se repete și mai ales să nu devieze de la obiect; apoi îl mai face odată atent să nu depună jurământ fals, căci va fi pedepsit. Hámory își ia poză gravă și cu glas înalt rostește jurământul, iar când încheie: „Așa să mă ajute Dumnezeu!” — câțiva din public repetă: „Așa, așa!”. Președintele face atent auditoriul să nu-și manifeste sentimentele de plăcere ori neplăcere, iar dl deputat se întoarce și scrutează publicul cu privirea amenințătoare.

Apoi se procedează la citirea actelor. Notarul dă citire procesului verbal încheiat la fata locului unde a fost comis atentatul. Apoi se cetește actele cu privire la situația materială a lui Mladin, din care rezultă că au fost datorii pe avere în vremea din urmă, însă acestea se puteau acoperi, mai rămânea și un prisos considerabil, dacă Măria Sa s'ar fi învoit. Procurorul cere atunci constatarea din cartea funduară, că familia Mladin era încărcată de datorii deja înainte de a face cunoștință cu Hámory, ceea ce însă dl Dr. Marșieu respinge argumentând că totul se bazează pe o mistificare, deoarece o datorie neînsemnată a fost scoasă mai de multe ori și adunată în o sumă mare, pentru inducerea în eroare a juraților. Se mai cetește șase scrisori ale dnei Mladin către Hámory, în care dânsa se roagă să nu-i scoată din casă familia, să-i permită aranjarea datoriilor și alte amănunte particulare, cu cari dnul deputat voia să confirme veracitatea aserțiunilor sale — însă fără rezultat.

După aceasta dl Dr. Marșieu cere chemarea unei serii lungi de martori, cari să adeverească viața dubioasă a lui Hámory, pedepsele avute și afacerile lui veroase de mai înainte ca să se facă lumină deplină în acest proces, respective să se arate că a fost capabil să înșele și să ducă intenționat la ruină mai mulți oameni, în consecință și familia Mladin. Procurorul face con-

tra propunere, ceea ce președintele după puțină chibzuială o admite.

Urmează formularea întrebărilor, la cari se va ține vorbirea de acuză și apărare. Față de întrebările formulate de procuror, care-l acuză pe Mladin cu *incercare deucidere premeditată*, dl Dr. I. Marșieu, formulează altele (vre-o 20), cari cuprind în sine faptele dovedite în decursul pertractării. Președintele primește întrebările și le dă spre studiere dnilor jurați, iar cele înalinate de apărător le reține.

Atunci s'a petrecut un lucru care ne-a convins pe deplin că Mladin va fi achitat. Dnii jurați se retrag pe o jumătate de ceas să studieze întrebările puse de procuror. Revenind declară că resping întrebările formulate de procuror, pe cari nici nu le înțeleg. În schimb dânsii prezintă aceste două:

1. *Adevărat e că Hámory s'a folosit de familia Mladin pentru ajungerea anumitor scopuri și prin aceasta i-a cauzat astfel de cheltuieli, cari au dus-o la ruină materială?*

2. *Adevărat e că Nicolae Mladin întâlnindu-se la primăria din Curtici cu ruinătorul averii sale, a fost cuprins de o astfel de surescîtare, încât nu s'a mai putut stăpâni?*

Aceste întrebări formulate astfel de dnii jurați, încât răspunsul la ele nu poate fi decât *achitare* — au produs o impresie vie în toată sala. Președintele și procurorul mai fac unele reflexii, după care debaterile se întrerup, având a se continua mâine dimineață, când se va aduce și sentința. În tot orașul se comentează procesul, al cărui rezultat favorabil pentru acuzat e dorit de toți. Deputatul Hámory e foarte abătut și probabil contează la o nouă manifestație cu arma împotriva lui, căci e păzit în permanență de doi detectivi.

Știrile zilei.

O scrisoare a dlui Teodor Mihali către presa maghiară.

Budapesta. — Președintele clubului parlamentar român d. Dr. Teodor Mihali a trimis o scrisoare redacției lui „Keleti Értésítő”. D. T. Mihali se adresează în aceasta scrisoare către presa ungurească, declarând că nu poate înțelege atitudinea dușmănoasă nici decum motivată a presei maghiare față de Români, luată din prilejul disolvării adunării din Alba-Iulia. Căci ce sens poate avea aceea, că presa maghiară doarește să ducă la extrem prin atitudinea ei divergențele dintre Români și Maghiari. Orice om cu o chibzuință politică trează trebuie să știe doar că poporul român și maghiar au interese comune. Iar dacă acesta e un fapt incontestabil și face serviciu presa maghiară când ațâță ura între cele două popoare în loc să sbiciuiască brutalitatea și ilegalitățile?

Autoritățile au disolvat adunarea de la Alba-Iulia, la care au luat parte la 8000 de oameni fără nici un motiv, iar când marea mulțime din cauza strămtorii n'a putut să se împrăștie în câteva minute, jandarmii i-a lovit cu patul puștii pe cetățenii pașnici. Presa maghiară poate admite o astfel de procedură brută?

În aceste cazuri presa are datoria să ia o atitudine și să facă o critică și nu există nici o îndoială că în acest caz a fost violat dreptul de întrunire și libertate a omului. Nu se cugetă oare presa maghiară că mâne se va putea întâmpla aceasta ori cărui partid maghiar. „Hodje mihi, cras tibi”.

Luni în 8 c. la orele 11 înainte de amiază se va ține adunarea populară la Ileanda și cu acest prilej voi desvolta punctul de vedere al partidului nostru. Sper că autoritățile nu vor disolva și aceasta adunare. Noi nu îi vom da prilej.

Intelectuali germani despre Unguri.

Frankfurt. — Profesorul universitar Ludo Hartman, într'un articol publicat în „Frankfurter Zeitung”, scrie:

„*Dominațiunea samavolnică a Ungurilor atinge nebunia, dar însăși perzistența acesteia dovedește că stăpânirea n'are nici o nădejde în dezvoltarea normală a statului, și teama-i de naționalități e atât de grozavă încât nu îndrăznește să acorde votul universal care ar transforma coruptul stat medieval într'un stat modern.*”

*Amintește apoi de persecuțiunile îndurate de-
cenii de-a rândul de Români și Croații din Ungaria și arată că Austria a privit cu gelozie succesele României tocmai pentru că acestea au avut ecou în sulețele Românilor subjugăți.*”

Trezirea Rutenilor.

Mosca. — „Moskovskija Wjedomosti” publică în numărul său din 31 Maiu un articol intitulat „Rusia ungureană” despre trezirea conștiinței naționale a poporului rutean în urma procesului din Sighetul Marmației. Trezirea Rutenilor — scrie ziarul din Mosca — se manifestă prin înființarea de noul organe de presă și a unui mare număr de organizații economice. În Ungvár apare de scurtă vreme ziarul rutean „Nauka”, care e redactat de preotul August Volosin, iar în Budapesta referentul gimnazial Michael Vrabely redactează ziarul „Negilya”. Invățătorul Polyka a edat o colecție din poeziile poetului rutean A. Pavlovits. Foarte multă atenție s'a dat în timpul din urmă organizațiilor economice țărănești.

Cercurile rutene au încheiat în scopul acesta o alianță cu băncile slovacești. Datoria principală a băncilor naționale e „lupta împotriva capitalului ovrăesc și împotriva influenței ovrăești în general”, cari sunt reprezentanții străduințelor de maghiarizare. Un fenomen îmbucurător — scrie ziarul rusesc — e întărirea alianței dintre Ruteni și Slovaci. Rutenii neavând reprezentanți în parlament, au hotărît ca interesele lor în parlament să fie reprezentate prin deputații slovaci. Toate ziarele slovacești naționaliste au rubrici speciale pentru Rusia ungureană, pentru ca să-și informeze cetitorii asupra chestiilor rutene. În sfârșit s'a hotărît ca la universitatea din Budapesta și Pojon să se înființeze catedre pentru limba și literatura ruteană. În Ungvár se va înființa în curând o librărie ruteană.

Tratat de comerț italo-spaniol.

Roma. — Camera italiană a aprobat tratatul de comerț, încheiat între Italia și Spania. (A. T. I.)

Austria întărește granița spre Serbia.

Roma. — „Messaggero” află din Viena că Austria ar fi întărit frontul graniței sârbo-muntene-grene, pentru a împiedeca, după cât se pare pe Serbia și Muntenegru să concentreze trupe la hotarele Albaniei. (A. T. I.)

Călătoria dlui Poincaré la Petersburg.

Roma. — Între cabinetul francez și cel rusesc a început un schimb de vederi spre a se fixa detaliurile călătoriei dlui Poincaré la Petersburg. (A. T. I.)

Situația din Mexic.

Roma. — Barzini telegrafiază ziarului „Corriere della Sera” că fostul ministru de externe, d. Lascuran va fi numit președinte provizoriu al republicii mexicane, în locul lui Huerta. Constituționaliștii continuă să jefuiască orașele ocupate, bătăgând spaime în populațiunile pașnice. Patru comandanți federali prinși de constituționaliști la Santillo au fost spânzurați. Magazinele și hambarele din Monterey, după ce au fost prădate, li s'au dat foc. (A. T. I.)

Tulburările din Portugalia.

Roma. — În Portugalia tot mai continuă tulburările revoluționarilor. Cazarma castelului Branco a fost atacată de către o ceată de pungași. Soldații au trebuit să tragă în asalitori, din cari mai mulți au fost omorâți. (A. T. I.)

Mandatul orașului Czegléd.

Budapesta. — Partidul independist din Czegléd l'a candidat pentru mandatul de deputat al orașului devenit vacant prin moartea lui Francisc Kossuth, pe contele Mihail Károlyi, care a și primit candidatura sa.

LIPIK BĂI TERMALÉ ȘI NĂMOLOASE VINDECĂ CU SIGURANȚĂ CU

temperatura de 64° C, cu radioactivitatea isvoarelor sale cu nămolul său
reuma, ischias, exsudate, dureri de oase.

cu termele alcalice
catar, dureri de stomac, diabet și dureri nervoase.

cu isvoarele de conținut iodic
boalele copiilor, constipația și arterioscleroza.

Cură de băi, — de băut și de nămol. ♦ Bucătării dietetice. ♦ Sezon peste întreg anul. ♦ Sistem penzionar cu băi.
Bo 2074 Prospecte trimite franco direcțiunea: DIRECTION DES THERMAL-u. SCHLAMM-BADES, L I P I K.

PEATRĂ

de GRANIT
Execută tot
monumente
oră pentru
portale, vane,
în orice gro-
patrie și din
(Na 2068)

Intărirea marinei ruse în Marea Neagră.

Petersburg. — Comisiunea pentru războiu și marină a Dumei, ascultând lămuririle date de ministrul marinei asupra proiectului de lege al creditelor pentru întărirea urgentă a marinei Mării Negre în perioada 1914—17 a decis să amâne votarea proiectului de lege până ce miniștrii de externe, finanțe și războiu își vor fi dat părerea.

Vizita împăratului Wilhelm la Konopischt.

Viena. — Evenimentele din Albania provoacă o mare neliniște în cercurile vieneze. Se speră că aceasta chestie va fi amânată discutată cu prilejul iminentei vizite a împăratului Germaniei la moștenitorul de tron austro-ungar Francisc Ferdinand în Konopischt. Cu prilejul acesta, se crede, că vor fi cumpănite toate mijloacele prin cari s'ar putea la Roma și Constantinopol înlătura dificultățile cari tulbură și împiedecă consolidarea stărilor normale în Albania.

Afară de aceasta se poate lua ca sigur că între împăratul Germaniei și moștenitorul de tron austro-ungar va fi vorbă cu acest prilej despre înarmările neîntrerupte ale Rusiei, vizita țarului în România și în legătură cu aceasta despre necesitatea înlăturării divergențelor dintre Austro-Ungaria și România.

D. I. Maniu desminte afirmațiile ministrului de interne.

Budapesta. — D. Iuliu Maniu a trimis redacțiilor ziarelor din Budapesta o declarație în care desminte afirmațiile ministrului de interne făcute ieri în camera privitor la adunarea dela Alba-Iulia și în chestia steagului arborat pe catedrala din Blaj.

Situația în Albania.

Viena. — Situația în Albania e judecată aci de foarte critică. Se afirmă că regele Carol s'a adresat azi prin o telegramă împăratului Germaniei cerând sprijin pentru domnitorul Wilhelm. În cercurile diplomatice de aici se crede că regele Carol va avea succes și Germania va ieși din rezerva ei aderând la propunerile puterilor pentru sprijinirea domnitorului albanez.

Regele Carol l'a sfătuit pe domnitorul albanez să nu părăsească Durazzo și să se mute cumva cu reședința în vre-un alt oraș albanez. Guvernul român s'a adresat și celorlalte puteri pentru sprijinirea principelui Wilhelm.

Paris. — „Le Temps” făcând cunoscută atitudinea guvernului englez, spune că acesta e în contra unei expediții militare în stil mare în Albania, din partea puterilor, deoarece din aceasta s'ar putea ușor ivi o complicație europeană. O expediție militară de altfel nu ar avea nici un scop deoarece domnitorul albanez nu e periclitat, aflându-se în portul dela Durazzo, vasele de război ale puterilor, cari îl vor apăra în caz de necesitate.

Londra. — După cum se anunță din Durazzo imediat după proclamarea stării de asediu, au fost așezate 3 baterii de artilerie pe înălțimile de lângă oraș. Se crede că 1—2000 oameni înarmați se va putea respinge atacul insurgenților asupra orașului.

Graț. — „Grazer Volksblatt” primește știrea din Dibra că zilnic se aud pușcături și buhăituri. Albanezii catolici s'au refugiat pe teritoriu sârbesc. Lângă Piscopea a avut loc o luptă de două zile între răsculați și trupele domnitorului. Lupta s'ar fi terminat afirmativ cu biruința răsculaților, cari se declară pe față că sunt aderenții lui Essad Pașa.

Serbia face pregătiri întinse la granițele Albaniei.

Criza de guvern în Franța.

Paris. — Viviani a adus azi la cunoștință președintelui Poincaré că își depune misiunea deoarece nu i-a succes să poată forma un cabinet conform dorinței lui.

Poincaré îl va îmbrățișa cu formarea unui cabinet pe Deschanel, iar dacă acesta va refuza, pe Delcassé.

INFORMAȚIUNI.**Ciudățenii.**

Arad, 6 Iunie 1914.

XIV.

Cum vorbesc despre pace, — alții.

Dedic contelui Ștefan Tisza, primministru al Ungariei, consilier intim al Maj. Sale, și vechiu pionier al înțelegerii româno-maghiare, fragmentele de mai la vale. S. C. D.

Prezidentul german al conferinței interparlamentare germano-franceze, *Conrad Haussman*, la banchet:

„Noi, membrii comitetului german pentru pace, noi sântem mulțumiți pe deplin cu sfârșitul conferinței. Opera apropierei e pe cale. Ca parlamentari, să continuăm a fi parlamentarii păcii. Acu un an, la Rusalii, grație voturilor noastre unanime, și grație ospitalității amabile și sprijinului ce ne oferă Svițera, eram la Berna. Anul acesta am înaintat dela Berna la Bâle. Asta înseamnă 100 de km. în plus, pe linia ce unește Franța de Germania. Nu-i așa, că dacă ne căutăm ne și întâlnim? În limba germană, a vizita (besuchen) se derivă dela a căuta (suchen). Să căutăm deci pacea. Vom găsi-o căci spiritul păcii viază în sufletul poporului francez, și în sufletul poporului german. Noi înțelegem strigătul „Către pace!” din inimile poporului și blestemele în contra șovinismului de pe buzele muncitorilor. Poetul englez zice: „Fiți gata, toate sânt aci!” Să fim deci gata a ne întinde mâinile și a ne strânge mâinile. Și, cu gândul la bunătațe, ce lumea datorește spiritului francez, haideți să ciocnim pentru acțiunea cea mare pentru o **impăcare victorioasă** și fecundă, pe care noi și lumea întreagă o sperăm dela grandioarea acestui spirit francez!”

Senatorul *d'Estournelles de Constant*, prezidentul francez al conferinței:

„Viitorul e bogat în promisiuni, ora prezentă e bogată în acțiuni, de ceiace avem să ne bucurăm. Anul din urmă, plecaserăm din Berna, cu inima veselă. Astăzi, ne întorcem în patriile noastre cu conștiința de-a fi săvârșit o operă frumoasă de frățietate și de patriotizm. Anul trecut era chestie de-a marca o cale. Astăzi avem un comitet permanent, ai cărui membri se angajează de-a ținea întruniri comune. Am servit cu vrednicie patriilor noastre; o dispoziție veselă stăpânește în inimile noastre. Ne dăm seamă, fără îndoială că opera noastră încă nu poate fi socotită de terminată. Ea nu e decât un început, dar începutul unei frumoase acțiuni e în sine o acțiune frumoasă. Sântem veseli, nu numai pentru cele ce am ajuns până acum, ci sântem veseli mai ales pentru că **sântem hotărâți a îndeplini și mai mult**. Se poate face și zice orice, noi reprezentăm o forță irezistibilă, care astăzi e în stare să opună o rezistență viguroasă șovinismului de orice fel. — Închin pentru viitorul și pentru desăvârșirea operei de pace, inițiate de comitet!”

Mersul vremii. Institutul meteorologic anunță: vreme schimbăcioasă, în unele locuri ploaie.

Prognostic telegrafic: vreme rece.

Temperatura la amiazi a fost: 12.2 C.

— **Luni fiind sărbătoare — Lunia Rusalilor**

— **numărul nostru va apare Mercuri dimineata.**

Redacțional. Anunțăm cetitorii ziarului nostru că d. Eugen Goga, cu ziua de astăzi a părăsit redacția „Românului”.

Oaspeți iubți, frați buni ai noștri de sânge și suferință au sosit astăzi din Corița și ne-au cercetat la redacție: Domnul **N. H. Balamace**, revizorul școalelor românești din Macedonia, fiul preotului Haralambie Balamace ucis de curând de Grecii setoși de sânge. — și **d. Nicolae Cican** mare comerciant în Corița, căruia i s'a prădat tot avutul și numai ca prin minune a scăpat din ghiarele ucigașilor. Frații noștri ne arată fotografiile luate la fața locului, ale martirilor mutilați în mod oribil pentru limbă

și lege — și ne istorisesc fapte îngrozitoare săvârșite asupra populației aromâne de soldații greci din armata regulată, conduși de ofițerii lor. Câțiva dintre ucigași își așteaptă pedeapsa în temniță, însă puțină mângâiere, căci atacurile se pot repeta, frații noștri au rămas cu jale în casă, avutul prădat și până acuma România oficială nu a făcut un singur gest de protestare efectivă. Chiar pentru aceasta vor merge la București să prezinte actele masacrelor, legalizate de noul stat albanez, al cărui cetățeni sunt și să exopereze intervenția României pentru înfrânarea hoardelor grecești și despăgubirea celor încercați de ura lor.

Oaspeții noștri rămân în Arad până mâine seară, ca să ne vadă și pe noi cei de aici acum întâias dată. Sunt primiți cu brațele deschise de mica noastră societate românească, care îi condolează în durerea lor, le urează izbândă în România și perseveranță pentru ajungerea scopului urmărit de noi toți.

Adresa studenților universitari clujeni eliminați. Deoarece din mai multe părți ni s'au cerut adresele studenților universitari eliminați, dñii **L. Isaicu** (stud. medic.) și **M. Mitrea** (stud. medic.), aducem la cunoștința celor cari s'au interesat în această chestie, că adresa ambilor studenți universitari este: **Cluj (Koloszvár), Vâr uca nr. 6.**

Stindardul tricolor pe catedrala din Blaj! — cine n'ar dori să-l fi văzut? Dar plăcerea asta au putut-o avea numai blăjenii înșiși. Iar unora dintre aceștia le-a plăcut frumoasa arătare așa de mult, că **au și fotografiat îndată mărețea catedrală cu stindardul pe ea!** A trebuit să fie un stindard foarte puternic, căci așezat în fereastră, la mijlocul turnului, el atingea brâul ce împreună cele două turnuri.

Cine vrea să-l vadă măcar în chip, — **să caute a vedea numărul de Rusalii al revistei „Cosinzeana” dela Orăștie**, care aduce în fruntea sa chipul catedralei cu steagul în turn!

În acelaș număr, vrednicia revistă aduce chipul palatului „Academiei Române” din care a fost dat afară Mangra și înaintea căreia a fost bătut!

Apoi: 4 chipuri dela concursul sportiv român din Orăștie, și vre-o 6 chipuri din excursia de studii a studenților dela Brașov prin Italia, — și altele.

Recomandăm această revistă sprijinului publicului nostru, căci ea într'adevăr se străduiește a fi tot mai îngrijită și mai interesantă, — precum arată și ilustrațiile de cari amintim.

Un ofert foarte vrednic de luare aminte face revista în numărul său acesta: **Celor ce trimit 6 cor. ca abonament pe jumătatea a doua a anului de față, — le trimite revista de pe acum** (decă o lună de zile pe deasupra).

Familiiile române să se folosească de prielnică ocaziune.

Biserica română din Sofia. D. Diamandi, ministrul României la Sofia, a făcut o vizită exarhuului, spre a se înțelege în privința târnosirii bisericii naționale române din Sofia. Ministrul a sosit ieri Vineri, la București.

Societatea scriitorilor români din București ne roagă să anunțăm publicul că serbările proiectate s'au amânat pentru ca, cu prilejul lor, să se comemoreze aniversarea de 25 ani dela moartea lui **Mihail Eminescu**.

Se știe că la 2 Iunie v. se împlinesc într'adevăr 25 ani dela moartea genialului nostru poet. Comemorarea aceasta va da serbărilor societății o strălucire deosebită pe lângă caracterul de gloriificare a geniului lui Eminescu.

În curând se va anunța data serbărilor și programul lor întreg.

INȘTIINȚARE.

HI 1879

Roagă binevoitorul sprijin:

HIRSCH ANTAL, croitor domnesc **ARAD, Andrassy-tér nr. 22.**

Aduc la cunoștința on. public, că mi-am amplificat atelierul de croitorie cu un magazin de haine gata pentru băieți și copii cu mantale de tranzițiune și mantale de gumă. — Prețuri fixe convenabile. — Serviciu prompt. — La dorință în provincie trimet mustre.

Se va face totul pentru ca la aceste serbări comemorative, să poată lua parte întreaga țară care ține să cinstească memoria celui mai mare poet al limbei române.

Aniversarea evenimentelor din 1848. Intregă România a sărbătorit anul acesta aniversarea evenimentelor petrecute în Ardeal în anul 1848. Acum ni se comunică din Iași că acolo a avut loc Mercuri în sala Teatrului Național un festival național organizat de Liga Culturală secția Iași, în amintirea evenimentelor petrecute în Transilvania în 1848. Au fost recitări, orchestră, dansuri naționale și două conferințe ținute de d-nii I. Găvănescu și Virgil Arion, asupra însemnătății acestor evenimente precum și a rolului jucat de Simion Bărnuțiu la 1848.

Alegere de primar al orașului Alba-Iulia. Ni se scrie din Alba-Iulia: Joi a avut loc în istoricul nostru oras, dar bătut de soarte, alegerea de primar al orașului. Cine nu cunoaște împrejurările ar zice, că noi numai bucura ne putem de această alegere, fiindcă am făcut un progres național alegându-se ca primar al orașului un român. Noi Românii însă am fi mult mai bucurosi dacă nu am fi făcut progresul acesta și s'ar fi ales un străin ori și cine, deoarece nou alesul primar nu e altcineva, decât d. *Roska Miklós*, faimosul substitut de primar, care cu trei zile înainte a disolvat adunarea populară ce era să se țină în Alba-Iulia. Ne mângăie însă, că nu Românii l'au ales; dela Românii nu ar fi primit un singur vot poate, dar lucrul a fost tocmit așa, că nu a candidat nimeni altul, și așa dânsul a fost declarat de ales.

Am avut însă o promisiune, că dacă nu i se pune contra candidat, atunci se va lucra din toate puterile, ca în locul dânsului să fie ales ca senator prim românul *Valer Ignea*, dar am rămas cu promisiunea, că desi Românii s'au purtat destul de cinstit și au votat toți cu d. Valer Ignea, totuși nu am reușit să-l alegem.

Românii de aici însă au făcut un gest vrednic de laudă, că desi au fost invitați cu toții la banchetul dat în onoarea noului ales, nu s'a prezentat nici unul, dovadă și prin aceasta simpatia și iubirea ce o au față de noul ales.

Moartea lui Henry Roujon. Din Paris se anunță că Henri Roujon, secretar perpetuu la Bele-Arte a murit. H. Roujon a fost unul din cei mai competenți critici de artă ai Franței. Unind o cultură vastă cu un talent de scriitor ales, el s'a făcut cunoscut printr'o serie de studii însemnate în domeniul artei publicate atât în volume cât și prin revistele și zările mai importante din Franța și cu deosebire în „Le Temps” și „Figaro”.

A fost secretar perpetuu al Academiei de arte frumoase și acum câțiva ani a fost ales membru al Academiei franceze.

Cununie. Dr. Ladislau Orbán și Delia Plopu căsătorii. Felicitări!

Un ziar bulgar despre tratativele pentru construirea podului româno-bulgar. Ziarul bulgar guvernamental „Utro” publică în numărul de ieri un comunicat oficial în care se arată că tratativele pentru construirea podului peste Dunăre între România și Bulgaria pot fi considerate ca întrerupte deoarece conform instrucțiilor ce au delegații bulgari, ei nu pot accepta punctul de vedere al României în această chestie. Comunicatul se termină cu asigurarea că podul peste Dunăre nu se va face așa de curând cum s'a crezut la început.

Izbit de o ghiulea. Zilele acestea o nenorocire s'a întâmplat la forturile (grupul Nr. 12) de lângă Focșani. Pe când brigadierul Vasile Onofrei, făcea încercări de tragere cu tunul, a fost izbit de o ghiulea căpătând groaznice răni.

Răpit de bandiți. Se anunță din Constanti-nopol: Lucien Tack, belgian, inginer agronom, care exploatează o fermă lângă Thyr, pe linia

ferată Smirna Aidin a fost răpit alături de o bandă de tâlhari, cari ar fi turci, după informațiile consulare având de șef pe Hadji-Mustafa. Banda cere 6000 livre sau 128.000 franci pentru liberarea lui. Legațiunea belgiană a intervenit pe lângă Poartă. Guvernul a trimis jandarmi în urmărirea tâlharilor și a luat măsuri spre a asigura viața prizonierului.

Atentat contra lui Huerta. Știrile sosite în Londra din orașul Mexic anunță că acolo s'a încercat un atentat împotriva președintelui Huerta. Pe când acesta se plimba cu automobilul prin oraș, 12 studenți l'au înconjurat trăgând asupra președintelui focuri de revolver. Atât Huerta cât și șoferul său au scăpat ca prin minune neaținși. Dintre atentatori 4 au fost arestați și imediat executați.

Intrevedere între Essad-pașa și Kemal-bey. Ziarul „La Vita” din Roma publică un articol important asupra situației din Albania. Printre altele scrie: s'au întâlnit aci la Roma Essad-pașa și Kemal-bey. Pare că au fost odată în Albania doi potrivnici neîmpăcați, lucru sigur este că amândoi au fost înlăturați și nu se știe de ce. Renunțăm la deslegarea acestei enigme. O fi, poate, în mijloc o chestie de diplomatie transcedentală; însă nu credem că o astfel de diplomatie ajunge pentru alcătuirea unui nou stat. Și dacă acest stat nu s'ar naște? Observăm că cei cari s'a crezut odată că sunt în stare să înfăptuiască această nouă alcătuire politică, se află astăzi la Roma, pe când la Durazzo nu se știe cine a mai rămas la cârmă, cu ce mijloace se guvernează și din partea cui, iar la o distanță de câțiva kilometri, continuă să bivacueze încă răsvrățiții, amenințând însă fără a se urni din loc, așteptând cine știe ce hotărâre, cine știe cu ce țintă.

Pentru cei cari au rămas în capitală, izolată astfel de restul țării, singura grijă pare că ar fi aceasta: a ști cui îi revine cea mai mare influență, dacă Austriei sau Italiei. Și această influență în momentul de față, ar consta în tunurile vaselor de război cari nu vreau și nu pot să-și deschidă gura! Și ca rezumat al acestei situații ciudate, fără precedent și fără nici o explicație logică, iată doi oameni, Essad și Kemal, cari au întrevederi cu miniștrii străini, ca și cum ar fi reprezentanții unei puteri în ființă sau cel puțin ar avea vre-o putere în ei însași. Când colo nu sunt decât doi exilați.

Aniversarea pacificării Caucazului. La Krasnaya Polonia, în gubernia din Marea Neagră, s'a sărbătorit aniversariul de 50 de ani a pacificării Caucazului. S'a făcut o mare solemnitate cu participarea trupelor care au luat parte la cucerirea ținutului.

Mojici și speculanți. Sub acest titlu ziarul „Mișcarea” din Iași scrie următoarele:

„De câteva zile cetitorii știu că se află instalat în orașul nostru un circ unguresc, care și-a făcut o imensă reclamă, reușind să atragă în câteva seri increzătorul public ieșan. Din nenumărate părți am primit plângeri împotriva speculei fără nume cu care direcția circului înțelege să profite de ospitalitatea proverbială a Iașului.

Mai întâi numerile ce ni se exhibează, sunt mai prejos și mai puține decât cele prevăzute în ade-vărata reclamă americană făcută de ei. Pe afișe se văd lei și cămile, dar circul nu ne-a arătat decât 3 elefanți, 6 urși țigănești și o girafă... de cârpă! Aceasta nu împiedică însă ca prețurile să fie exorbitante. Plătești, de pildă, 3 lei și 15 bani, stalul al 2-lea, ca să ți se dea, sub galerie, o bancă rudimentară de lemn necioplit, cu țepi și cuie. Trei lei și 15 bani!

Ceea ce însă e mai revoltător, este mojiția ne-mai pomenită a acestor Unguri, îmbrăcați în co-joace americane, cari au invadat orașul nostru. Am văzut cu ochii mei cum doamna I. a fost brus-cată de un individ din personalul aceluși circ. Un bătrân a fost îmbrăncit de spate, de sus, dela stal,

numai fiindcă își permisesese să întrebe dacă acea bancă puturoasă se chiamă stalul al II-lea! Pe de altă parte, nu e seară să nu aziști la felurite inci-dente, cauzate de mojiția acestor unguri ameri-cani.

Iar locuitorilor străzii Păcurari le este lehamite de purtările acestor musafiri nepoftiți, cari la ore întârziate de noapte se plimbă în grupuri, brus-când și insultând pe trecătorii însoțiți de neve-stele lor, urmărindu-i până în curțile locuitorilor.

Față de aceste fapte scandaloase invităm cu stăruință pe cetitorii noștri să dea, cel puțin ei, lecția cuvenită acestor sapani, speculatori și mo-jici, cari au invadat ospitalierul nostru oraș”.

Presa străină despre reforma agrară din România. Buletinul economic-social al institu-tului internațional de agricultură din Roma, în numărul său din urmă publică un foarte însem-nat articol asupra reformelor agrare întocmite de guvernul român în urma răscoalei țărănești dela 1907.

Autorul acestui studiu, după ce a făcut un istoric destul de deslușit al chestiunii agrare în țara românească dela 1829 încoace, trece la reformele înfăptuite de guvernul liberal, printre cari în chip deosebit se oprește asupra legilor privitoare la tocmele agricole.

O legislație așa de însemnată și de bine chibzuită, — așa scrie compilatorul acestui studiu — nu putea să nu aducă roadele sale îmbelșugate. Avântul luat de agricultura română în acești din urmă șase ani e astfel în-cât poate să alcătuiască cea mai vorbitoare do-vadă despre eficacitatea acestor reforme. Re-zultatul lor se poate rezuma într'o singură for-mulă: disparițiunea aproape desăvârșită a ace-lor samavolcnii așa de obicnuite la țară, înam-tea întocmirii noilor legi agrare.

Ele însă nu-și vor ajunge pe deplin ținta pâ-nă ce nu se va da institutului obștiilor sătești toată întinderea lui și nu se va aplica expro-prierea latifundiilor în folosul țăranilor, ceace de altfel a fost propovăduit de partidul națio-nal-liberal român în congresul său dela 20 co-rent și congresul său dela 20 Octomvrie 1913. Dreptul de expropriere acordat statului cu u-nle condițiuni bine hotărâte și pe baza unor indemnizații echitabile, va usura o împărțire a pământurilor mai potrivită cu interesele gene-rale ale țării.

Vizita țarului Rusiei în România. Ni se co-munică din București: D. ministru Dr. C. An-ghelescu a luat ultimele dispozițiuni cu privire la pregătirile din Constanța, pentru primirea țarului Rusiei. M. S. regele Carol va asista, mai întâi la cursele de cai dela Anadolchioi, care s'au amânat pentru alegeri, și apoi va merge să întâmpine pe suveranul Rusiei. Toți miniștrii se vor duce cu acest prilej la Constanța unde vor sta pe vaporul „Împăratul Traian”.

La Constanța lucrările pentru construcția pavilionului, în care va avea loc prânzul de gală în onoarea M. S. țarului Rusiei, cu prilejul vizitei sale la Constanța, se urmează cu mare activitate. Ele sunt conduse de d. arhitect P. Antonescu, din capitală.

La serbările date la Kișinău cu ocazia des-vălirei monumentului țarului Alexandru al II-lea, țarul Nicolae al Rusiei va fi salutat de către A. S. R. principele Ferdinand, sau de o delegație specială trimisă de M. S. regele Carol.

Ieri, Vineri, 23 Mai v. M. S. regele Carol a plecat la Constanța spre a vizita lucrările ce se fac în vederea vizitei țarului. Suveranul este însoțit de d. Dr. Angelescu, ministrul lucrărilor publice.

Ni se comunică din Iași:

În vederea vizitei pe care o va face M. S. țarul Nicolae al Rusiei la Constanța în ziua de 1 Iunie v., va sosi în România prin Ungheni în ziua de 26 Mai v., d. Sasanov primul ministru

Corecte (propise) pentru examene, dic-tando și caligrafie. 100 bucăți

Cor. 1 20. Pentru porto să se adauge separat 30 fl.

Aviz școlar — Iskolai értesítő

legat à 30 fl. bucata.

De vânzare la: „**Librăria Concordia**”, Arad, Deák-Ferencz 20.

al Rusiei. D. Sasanov, va fi oaspetele orașului nostru timp de câteva ore, după care seara la 9 va pleca cu acceleratul în București. La Ungheii, primul ministru rus, va fi întâmpinat de d. Petre Fântânanu prefectul județului și de un delegat al ministerului de externe.

România la expoziția din Lyon. Secțiunea românească a expoziției din Lyon va întrebuința pentru prima oară cinematograful, spre a demonstra dezvoltarea României în diverse domenii. Toate datele statistice asupra creșterii populației, asupra dezvoltării agricole, financiare, asupra comerțului exterior etc. în loc să fie arătate prin broșuri și tablouri grafice, cari sunt prea puțin cercetate în expozițiuni, vor fi arătate cu ajutorul cinematografului. Cu chipul acesta vizitatorii expoziției vor afla ușor și repede ceea ce-i poate interesa despre România.

Aventura unui câine discutată în camera comunelor din Londra. Un englez anume Morrison domiciliat la o distanță de 60 de chilometri de Edinburg, avea un câine la care ținea foarte mult. Intr-o bună zi câinele a dispărut, și cu toate că pe sgară ce purta la gât erau scrise adresa și numele proprietarului, acesta nu a mai putut da de urma animalului pierdut. Aproape două luni după aceea într-o noapte câinele s'a întors pe neașteptate la fostul său stăpân, având un picior rănit în urma unei operațiuni chirurgicale și la gât o tăbliță pe care erau scrise cuvintele „Laboratorul chirurgical al Universității”.

Cuvintele acelea arătau că animalul furat de cine știe cine dela domiciliul stăpânului său, fusese vândut Laboratorului chirurgical pentru a servi la diferite experiențe. Cum a putut scăpa câinele de acolo și cum a reușit să-și regăsească stăpânul nu s'a putut stabili.

Fapt e însă că lucrul acesta ce ar fi trecut la noi neobservat, a fost cauza unui mare scandal în Anglia într-un cânt deputat a întrebat în Camera Comunelor, dacă procurorul regal din Edinburg a avut grija să deschidă acțiune publică contra rectorului Universității, în al cărui laborator de chirurgie fusese supus la diferite experiențe un câine furat, fără ca nimenea să fi căutat să se intereseze de proveniența acelui animal.

Răzburarea unui peșter refuzat. Intr'un sătuleț de dincolo de Dunăre, locuit de Nemți pașnici, un tânăr țaran desigur nebun a împușcat o întreagă familie și pe toți oamenii cari i-au venit în cale, baricadându-se apoi în turnul bisericii din sat. Jandarmii și locuitorii satului înarmați asediază turnul bisericii dar nebunul se apăra, împușcând asupra celor ce îndrănesc să se suie la el. De ieri ține asediul, și nebunul n'a putut fi făcut inofenziv nici până azi a doua zi.

Stirile ce au sosit spun că în comuna Nagy-höflány din apropierea orașului Kismárton (comitatul Sopron) țaranul Augustin Tomsits, de 26 ani, a împușcat cu pușca sa de vânat afară pe câmp pe economul Ludovic Rauscher, pe soția și fata acestuia, pentru că l'au refuzat ca peșter. Rauscher și soția au murit imediat, iar fata a murit și ea după două ceasuri, după ce au dus-o în sat.

Țaranii cari lucrau pe câmp, alarmați de cele 3 împușcături s'au luat după criminal, care însă fugind în sat s'a refugiat în turnul bisericii. În cursul goanei criminalul slobozise mai multe gloanțe asupra următorilor lui, iar pe țaranul Teinhoffer care-i venise în cale l'a împușcat, încât căzu mort la pământ. Jandarmaria din sat fiind încunoștiintată a încunjurat biserica cu ajutorul câtorva țărani înarmați cu puști. Criminalul din turn slobozea însă necontenit gloanțe asupra lor, așa că însăfârșit au fost siliți să se retragă din bătaia gloanțelor. De ieri până azi numărul victimelor e 4 morți și 19 răniți. Din timp în timp nebunul bate în dungă clopotele, umplând cu groază și bieții locuitorii. Criminalul, pare a avea la sine și de ale mâncării și beuturii căci până azi la amiază i-a știut ținea departe pe jandarmi. Afirmativ el ar avea la sine o pușcă de vânat, două revolve și vre-o 500 de cartușe.

Jandarmaria a primit ajutoare din Kismárton și după stările mai noi se vor comanda și soldați pentru ca să-l facă inofensiv pe criminalul care ține în neliniștea cea mai mare un sat întreg.

După stările mai noi azi la orele 2 criminalul arborând un steag alb a cerut să i se dea de mâncare și dacă va fi lăsat liber nu va mai împușca. Preotul satului Pollak apropiindu-se de biserică l'a rugat pe criminal să arunce jos armele, promițându-i că nime nu-i va face nimic. Criminalul ascultând de cuvintele preotului a aruncat din turn două puști de vânat și 3 revolve, dar coborându-se jandarmii l'au prin și l'au legat, predându-l judecătorului de instrucție, care apoi l'a interogată.

Criminalul n'a arătat nici o părere de rău, ci a răspuns liniștit recunoscându-și fapta criminală.

Moartea lui C. C. Popovici. Din București se anunță încetarea din viață a lui Constantin Popovici, ministru plenipotențiar. Fost multă vreme consilier de legăție al României la Paris, unde a lăsat amintiri din cele mai frumoase prin tactul și afabilitatea sa, Constantin Popovici, încă tânăr, putea să mai aducă servicii diplomației române. El plecase spre Paris, ca să se caute de o boală de ochi, dar pe drum, izbit de o congestie cerebrală, a fost silit să se oprească la Craiova, unde a sucombat.

Botezul aeroplanului Mehedintii. Miercuri a avut loc în T.-Severin botezul aeroplanului „Mehedintii” pe platoul reg. 1 roșiori. Încă dela orele 2 p. m. șoseaua era străbătută de numeroase trăsurile automobile, cari aduceau public. La orele 5 fix, s'a început cu o deosebită solemnitate slujba botezului aeroplanului. Corul societății „Doina” a răspuns. În tot timpul slujbei au asistat multe societăți din localitate cu drapele, au ținut cuvântări d. Grigorie Constantinescu, șeful partidului conservator-democrat, Sabin Popescu, primarul orașului, C. Caloanu, directorul prefecturii și general Văleanu. D. T. Costescu a oferit aviatorului Popovici o statueta; aviatorului locot. Beroniade un ceasornic de aur. Aviatorului Popovici a mulțumit printr-o cuvântare. La orele 6 p. m. s'au retras cu toții în fața pavilionului administrației. Reg. 1 roșiori a oferit un banchet în onoarea aviatorilor. Încetând vântul, pe seară, aviatorul Popovici a executat multe zboruri.

x În atențiunea bolnavilor! Balsamul Mittelmanna pentru stomac încetează în scurtă vreme lipsa de apetit, încuierea scaunului, durerile de cap, cărceii de stomac, arderea de stomac, apoi tot felul de boale de intestine, luând de 3-ori la zi, înainte de mâncare, câte-o lingură cafea. Prețul 2 coroane. Pregătește și expediază: Eugen Mittelmanna, farmacie la „Leul de aur” în Ungvár, str. Nagyhid-u. (Mj 1621)

AVIZ CĂTRE PUBLICUL ROMÂN. Cunoscând multe lipsuri ale poporului nostru dela sate, am deschis în Budapesta un *Birou de informații* ca în felul acesta să stau în ajutorul publicului român în ori care afacere ce se ține de Budapesta.

Dați informații referitor la rugărilor înaintate ministerului ori Curlei. Urgitez rezolvarea lor și rog rezolvare favorabilă. Mijlocesc împrumuturi lefline pe amortizare și vânzări de moșii și păduri.

Cine vrea să-și cumpere locomobile, motoare, moară, mașini de imblătit mănate cu locomil, cu motor, cu cal ori cu mână, mașini de sămănat grâu, de cosit grâu, ori iarbă, pentru adunarea fânului ori despolarea cucuruzului, pluguri etc să îmi scrie mie căci gratuit îl recomand fabricii de unde își poate cumpăra toate aceste pe rate și cu prețuri mai lefline ca la agenturi jidovești. Scopul meu este ca țaranul român să-și cumpere marfă bună din mâna primă și cu garanță mare. Să vă ferți de firme cari nu sunt fabricii. Să vă ferți de agenți jidovi căci vă înșeală.

Vă recomand o invenție nouă: o morișcă cu 2 petri și sită mănătă cu mâna care face 100 kg. lăind la zi. Prețul e 320 cor. pe rate.

La doriață trimit gratuit planuri de mori și catalog ilustrat despre toate recvizitele economice. Cu stîmă:

Ne 2036—15 L. OLARIU.
Budapest, II., Margit-kört 11.

x Nadler és Dr. Schönfeld fabrică de oroloage pentru turnuri, Budapesta VIII, Prater 9. O recomandăm în atențiua On. public cetitor. Această firmă, după cum suntem informați liferază cele mai perfecte oroloage pentru turnuri, cu pret redus bisericilor și comunelor. Trămite om de specialitate pentru luarea mă-

surilor necesare pe cheltuiala proprie. Ia garanție pentru oroloagele liferate. Lămuriri și catalog trimite gratuit celor ce se refer la acest anunt din ziarul nostru. (N 2126)

x Atragem atențiunea on. cetitorilor noștri asupra anunțului **Dr. Lazar Popovici**, Viena. Îndeosebi se recomandă stabilimentul acelor bolnavi, cari ar voi să facă cură la Viena, unde în cas de lipsă, pot consulta și somitățile facultății de medicină de acolo.

x **Ingrămădirea sângelui în cap** în multe cazuri a încetat prin aceea, că bolnavul a luat zilnic câte un păhar de apă amară Franz Josef. Medicii dela spitalul nr. 14. au stabilit, că afară de efectul purgativ, apa Franz Josef regulează excelent funcționarea intestinelor. De vânzare în toate farmaciile, drogheriile și băcăniile. H 1876

Cronica socială.

Societatea meseriașilor din Blaj va da o petrecere de vară la 8 Iunie 1914 în „Grădina din Veza”.

Tenorul Ionel Rădulescu va da un concert Sâmbătă, 13 Iunie n. în sala hotelului „Central” cu concursul d. Lucia Cosma cântăreață de curte (soprană lirică) și al Reuniunii de cântări din Orăștie. (De ce se tipărește și ungurește invitarea? Red.)

Corul bisericesc gr. or. român din Sicula va da la 26 Mai (8 Iunie) 1914 în școala gr. or. română din localitate reprezentație teatrală împreună cu concert și urmată de dans.

Începutul seara la ora 8. După concert dans. În pauză se va juca „Călușorul” și „Bătuta”.

Elevii școlii conf. române din Maros Petres (Petriș) sub conducerea învățătorului Iulian Barzu, aranjează Luni a doua zi de Rusali în 26 Maiu (8 Iunie) 1914 concert în localul școlii conf. rom. din loc la care vă invită comitetul parohial.

Începutul la 6 oare după amiază. Prețul de intrare: de persoană 1 cor. 50 fileri, de familie 3 cor. Oferte și suprasolviri se primesc cu mulțămintă, la adresa episcopiei bisericești și se vor evita pe cale ziaristică. Din venit o parte se va folosi la producerea mobilierului pentru școala confesională din loc. După concert urmează dans.

Societatea muzicală românească „Doina” din Turnu-Severin, sub conducerea dlui profesor I. St. Paulian, aranjează Sâmbătă în 6 Iunie 1914 n. sub egida „Societății rom. de cântări și muzică din Caransebes” în sala hotelului „Pomul Verde” un mare concert cu un program bogat.

Societatea muzicală rom. „Doina” din Turnu-Severin sub conducerea dlui prof. I. St. Paulian aranjează Duminecă în 7 Iunie n. 1914 în Hațeg un mare concert.

ECONOMIA

Bursa de cereale din Budapesta.
(După 50 kgr.)

	— 6 Iunie.
Grâu pe Octomvrie	12.32
Grâu pe Aprilie 1915	13.12
Secară pe Octomvrie	9.53
Ovăș pe Octomvrie	7.88
Porumb pe Maiu	7.62
Porumb pe Iulie	7.77
Porumb pe Maiu 1915	7.31

POSTA ADMINISTRATIEI.

Moisil Octav Pécs. În abon. aveți a trimite 2.40 cor. Prețul cărții cerute e 1 cor. porto 20 fil. Elie Petruțiu, Merceurea. Am primit 7 cor. în abonament până la 31 Iulie a. c.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

- 1 teglă cremă americană veritabilă — — — cor. 1-50
- 1 cutie pudră americană veritabilă — — — „ 1-50
- 1 cutie săpun american veritabil — — — „ 1-—
- 1 sticlă spirt petrolin Jenkey pentru păr — — — „ 2-50
- 1 sticlă apă Pyrethol Jenkey pentru gură — — — „ 1-50
- 1 sticlă picuri americani veritabili pentru dinți — — — „ 1-—
- 1 sticlă ulei de știucă fără gust — — — „ 2-—
- 1 sticlă spirt pentru reumă — — — „ 2-—

Comenzile din provincie se execută prompt.

HARSÁNYI KÁROLY
farmacie la „Ingerul păzitor“ („Örangyal“)

Budapest, VII., Zugló-utca 16. szám.
(E 1896)

RĂMĂȘIȚE DE STOFE

Le 1942

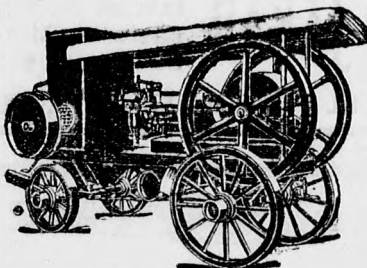
cari s'au aglomerat în magazinul meu, le vând sub preț, cu o reducere colosală. Aceste rămășițe de stofe sunt suficiente pentru haine întregi p. bărbați, pantaloni, paletoane, costume pentru femei, juoane etc.

Cereți mostre de rămășițe din stofe pentru BĂRBAȚI și FEMEI.

și le veți primi gratis și franco dela:

KARL KASPER
fabrică de stofe INSBROK, 402.

Fabrică
le mo-
toare cu
gaz în
Drezda
soc. pe
acții mai
naute
Moritz
Hille.

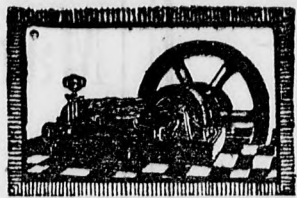
Cea mai veche și mai mare fabrică de motoare cu gaz în germania-centrală.

Agentură principală: **KALMÁR ERNŐ**, mașinist diplomat
BUDAPEST, VI, Podmaniczky-u. 4. Telefon 22-76.

Motoare în orice mărime. — Motoare cu benzină, gaz, petrolu, oleiu brut, gaz terestru, Diessel și absorbitoare. Prospecte și trimiterea inginerului la fața locului gratis. (Ke 1592)

Cele mai bune motoare!

Cea mai mare garanție!

Condiții favorabile de plată!

RENUMITELE

MOTOARE DIESEL veritabile „Körting“

executate pentru a fi vertical și orizontal.

Motoare absorbitoare de gaz și benzină.

Garnituri de imblătit cu locomobile cu benzină și oleiu brut. — Automobile cu benzină.

Noutate surprinzătoare!

MOTOARE CU ULEIU BRUT

cu conduct cruciș.

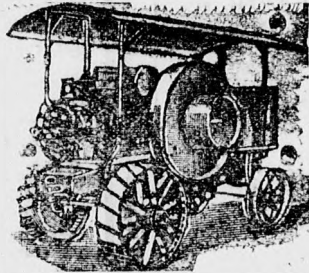
Gellért Ignác és Tsa

BUDAPEST, V., Koháry-utca 4.

Cereți prospect gratis. (Ke 2123)

Go 2079

Cele mai excelente și mai probate

Garnituri de imblătit — automobile.
Sdrobitoare de piatră — automobile.
Fireze și mașini de crepat, automobile,
Motoare cu benzină, absorbitoare de gaz și cu oleiu brut.

Instalațiuni pentru mori.

Pluguri cu motor, cari se pot întrebuința și pentru imblătit și pentru transportarea de greutate.

Kellner és Schanzer
BUDAPEST, Kalmán-utca nr. 3.

PENTRU CA SĂ CUMPĂRAȚI „PIANURI”

nu trebuie să mergeți la BUDAPESTA, la

„TRISKA”

se pot cumpăra cu prețuri favorabile. În localitate introducerea pe timp de un an o face gratis. În provincă: expediază pianuri cu porto și pachetare gratis.

TRISKA J.

CLUJ (KOLOZSVAR),
str. Bartha-Mikiós nrul 14.

Balsamul farmaci- stului A. THIERRY

Allein echter Balsam
von der Schulzengal Apothek des
A. Thierry in Pregrada
bei Rohitsch-Sauerbrunn.

e veritabil numai dacă are
marca de scutire odugărită.
Are efect excelent la boalaie
organilor de respirație, tuse, in-
falașare, răgușală, catar de gât,
boale de plămâni, lipsă de apetit,
mistuire neregulată, boale holerice,
influență, cărcei în stomac,
etc. etc.

12 sticle mici, sau 6 sticle
mari, sau 1 sticlă
mare pentru călătorie
6 cor. 60 fil.

Alifia Centifolia
a farmacistului

A. THIERRY

are efect excelent contra oricăror răni învechite din cancer,
inflamații, aprinderi, carbunculul, pentru îndepărtarea obiectelor
străine, face de prisos operațiunile dureroase, împiedică
invaziunea sângelui. 2 tegle 3 cor. 60
fil. trimițându-se banii înainte sau cu
ramburs. — De vânzare în Budapesta la
farmacia TÖRÖK I. precum și în
cele mai de seamă farmacii din țară.
În cantități mari în drogheriile: Thal-
mayer és Seitz, urmașii lui Koch-
meister, Radanovits Testv. Unde nu
se găsește să se ceară direct dela pro-
prietarul: Ke 2030

A. THIERRY, farmacie la „Ingerul
păzitor“ Pregrada (lângă Rohitsch).

La comenzi mai mari se acordă rabat considerabil!

Desfacere de prăvălie permisă prin lege.

Din cauza închiderei prăvăliei se pun în vânzare cu prețuri foarte convenabile bijuterii de aur, argint, nestemate.

Aranjamentul se vinde ieftin.

Fa 2158

Farkas Streicher J. Arad, piața Tököly nr. 1.

OLIVIU PASCU

Inginer diplomat

Orăștie-Szászváros

Strada Berliului numărul 8.

Îndreptînd ori-ce lucrări tehnice și anume: măsurări de pământ, de păduri, parcelări, corecții de hotar, brazde, cât și desemnări de mape și schițe. Pregătește planuri și preliminare privitoare la-orice-fel de clădiri și alte lucrări, edifică vile, case de locuit, clădiri economice, plafoane și poduri de betonarmat, șoșele, trenuri normale, trenuri economice și industriale, canale, apaducte, jilipe, etc. — Interesații sunt rugați a se adresa cu încredere firmei care cu plăcere le va sta la dispoziție!
(Pa 1061-62)

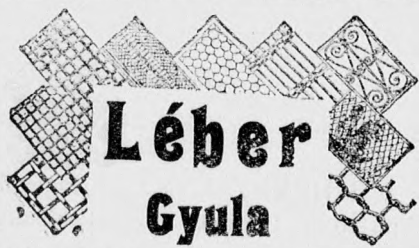
Pictură pe sticlă și atelier mozaic

pentru biserică și alte feluri de clădiri.
Adjustare cu sticlă decorativă în stil ANTIC și MODERN în cadrul de ARAMĂ și PLUMB, cu prețuri convenabile execută

RUHR és SPITZ

Budapest, VIII., Liliom-u. 28 sz.

Proiecte și prospecte gratis.
(Ru 1929-60).

Léber Gyula

prima fabrică ardeleană de matrațe, de sârmă, de stofă, de sârmă pentru garduri și matrațe cu coardă.

Cluj (Kolozsvár)

Egyetem-utca 7 și Petőfi-utca nr. 13.

(Le 1788)

Oferă țesături de sârmă, garduri și porți de gală pentru grădini, păduri, vii, morminte etc., sârmă pentru garduri la curtea de galițe, matrațe de sârmă cu prețuri convenabile, deja dela 30 fil. în sus. Prețurent ilustrat cu provocare la ziarul acesta se trimite gratis și franco.

MENZEL K. C.

fabrică de plăci pentru acoperit, — ciment de lemn, — asfalt și plăci de izolare **POZSONY**.

Birou în Budapesta: VII., Erzsébet-körút nr. 13.

Reprezentant: **SÁNDOR ARNOLD**.Inf. 1696 **POZSONY**.Decorat cu 25 dipl. **SZOMBATHELY**.

Telefon „József“ 41-01.

Placă ancorată brev. e cel mai bun material de izolare al secolului. — Execuție de pardosire cu asfalt, acoperire și izolare.

„Ruganit“, placă de piele pentru acoperit fără miros.

Execută totfelul de lucrări de asfaltare, acoperire, izolare etc. cu specialitate.
(E 2029)

Inființată la 1858.

Inființată la 1858.

Mare depozit de mobile

Aranjament pentru salon, sufrageri și camere de dormit, în orice stil modern, dela cele mai simple până la cele mai complicate. **Mare asortiment în mobile solide.** Comandele din provincie se execută prompt. — La cerere trimis catalog ilustrat. — Serviciu prompt. — Prețuri foarte moderate.

Rosmanith Albert és Fia

A R A D, Andrassy-tér 9. (Vis-à-vis de Deutsch Testvérek).
(Ro 2177)

IN ATENȚIUNEA CĂLȚUNARILOR!

Cele mai frumoase și mai bune fețe pentru ghețe și pentru cisme și achizite pentru ghețe mai bine și mai ieftin se pot procura dela:

Ve 1765

Dacă dorești să ai ghețe bune și comode dar și elegante, pe lângă prețuri foarte moderate, atunci să te adresezi cu încredere firmei:

WEIDNER JAKAB, fabrică de fețe pentru ghețe — călțunar pentru domni și p. femei

Lugoj, str. Széchenyi. :: Telefon: 87. :: Prețurent gratis.

Puștile de vânat Mannlicher Schönauer

sunt incontestabil cele mai bune puști cu repetiție.

K. 225. s'a atins cele mai mari pretențiuni cu Munițiune 1912.

Încărcătură mai puternică. — Praf de pușcă numărul III.

Se poate comanda dela reprezentanța generală pentru Austro-Ungaria:

JOH. SPRINGERS ERBENk. u. k. Kammerlieferanten, **WIEN**, I., Graben 10.

E 2078

STEFAN REGEL

măestru faur

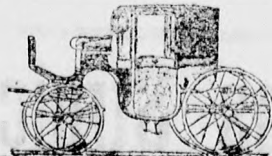
Lugoj, Str. Buziașului Nr. 30. (Casa proprie)

Ofer on. public bogatul meu magazin de totfelul de birje, drocare și totfelul de trăsuri țărănești.

CATALOG
ilustrat se trimite
gratis și franco.

(Re 1985)

Prețuri ieftine.

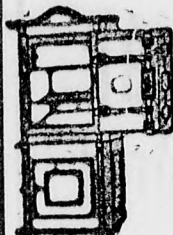

Lucrările de faur, reparările trăsurilor și alte lucrări în această branșă se execută în mod artistic.

Cassă pentru bani și documente

sigure contra focului și hoților

Mo 1112

numai fabricate proprii de toate solurile și în orice mărime, gata în tot felul de executări în depozit, netede și îndoite, fără legături lungi prin urmare nici un sprijin pentru părgăhia hoților. Casse cu casete separate contra focului și Parquill în periferie casete pentru matricule mici și mari. Prețuri moderate. Pentru biserică, comune și societăți etc. după învâlc și în rate.

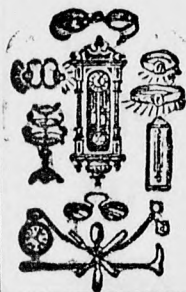
GUSTAV MOESS, SIBIU,
Quergasse Nr. 3. Hechtgasse Nr. 4.
Casse panțerate numai la comandă.

CEL MAI MARE MAGAZIN DE OROLOGE ȘI BIJUTERII

LOSONCZY LAJOS

clasornicar și bijutier.

ARAD, PIAȚA LIBERTĂȚII Nr-ul 1.

Țin în magazin oroloage pentru buzunar veritabile elvețiene, oroloage de părete cu sunet de clopot, oroloage moderne. Bijuterii de aur și argint. Cea mai ieftină sursă de cumpărat.

Serviciu prompt.
Mare atelier de reparat.

Cu deosebită stimă
Losonczy Lajos
orologier și bijutier.

INTREPRINDERE TEHNICĂ ȘI DE LUMINAȚIE

Arad, Weitzer János, palatul Minorităților.

Telefon 35.

Telefon 35

Instalațiuni electrice cu prețuri foarte convenabile. Oferim on. public candelabre elegante cu prețuri moderate. Ținem la dispoziție prețentul original al celor mai de seamă fabrici de candelabre. Executăm totfelul de transformări de candelabre, cea-ce aducem la cunoștință mai ales acelor ce-și schimbă locuința. Telefoane de casă, instalațiuni de sonerii electrice pentru camere, aranjamente și reparări; lampe electrice pentru busunar, ciucuri și prisme de sticlă, totfelul de articli și instrumente de luminație.

Cu deosebită stimă.

INTREPRINDERE TEHNICĂ ȘI DE LUMINAȚIE

HOFFMANN és Társai, în ARAD.

Institut de asigurare ardelen

„TRANSSYLVANIA” SIBIU, str. Cisnădiei 1-5

Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului,

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc. pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții.

(Te. 233-43)

Asigurări asupra vieții

(pentru învățatori și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesionale cu avantajii deosebite), pe cazul morții și cu termin fix, cu plătitre simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare.

Asigurări de accidente corporale,

contra infrației (furt prin spargere), și alte nenorociri întâmplătoare.

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apaducte

Sumele plătite pentru pagube de foc până la sfînc anulul 1913.	K.	5.635,328-12
Capitale asigurate pe viață achitate .	"	5.755,858-27
Starea asigurărilor cu sfîrcitul anulul 1913 (foc	"	144.436,366-
(viață	"	12.067.702-
Fonduri de întemolare și de rezervă	"	2.696,458-

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunei, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura principală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate la acvișții, cari au legături bune, se primesc în serviciul Institutului cu condiții favorabile.

Gândiți-vă și la moarte!

Vechia Asociațiune funebrală rom. din Timișoara-Elisabetin

fondată în anul 1852, care intrunește azi peste 13 mii membri, cu un fond aproape de un milca Coroana, primește în sânul ei ca membri, cu taxele de înscriere:

	la grupa I-a	la grupa II-a
dela 15-30 ani	3 cor.	2 cor.
dela 31-40 ani	5 cor.	3 cor.
dela 41-50 ani	7 cor.	5 cor.
dela 51-55 ani	11 cor.	7 cor.

pe lângă următoarele condițiuni:

Fiecare persoană, bărbat sau femeie, care se însușește ca membru, fără să aibe lipsă de vre-o cercetare medicală, și fără a solvi îndată taxa de înscriere, poate fi primită în sânul Asociațiunii noastre funebrele și va avea să solvească în decurs de 60 luni, cei dela grupa I-a lunar 2 cor., iar cei dela grupa II-a 1 cor., iar după moartea membrului, următorii lui primesc imediat cei dela grupa I-a un premiu de 200 cor., iar cei dela grupa II-a 100 cor. chiar și în cazul când respectivul răposat n'ar fi achitat cele 60 luni, în asemenea caz se numără moșii.

Următorii răposatului au să producă numai libelul cu extrasul de moarte dela matriculant și o adeverință dela antistia comunală, sau dela preot, că — cine este îndreptătit a ridica premiul de înmormântare și pe temelul acestor documente li-se ostradă pre. niul imediat.

Se observă, că achitându-se cele 60 luni, solvirile înceată.

Onor. Domni preoți, învățători și inteligenți cărora le zace la inimă soarta poporului nostru, au cea mai binevoită ocaziune de a îndemna din tot sufletul pe poporeni, să nu întrelase, ei mai vărtos să se înscrie cu toții ca membri la aceasta Asociațiune de binefacere și cea mai bogată Asociațiune funebrală, cari în veci nu poate falimenta; să stăruiască a se înființa filiale adevărate locuri de solvire cu încassator și bărbați de încredere precum spre exemplu se află în Timișoara, Vârșet, Oravița, Sasca m., Bogșa, Ghiroda, Uțvin, Lugoj, Pecica rom. și alte 70 comune.

Onor. preoțime conștie de sfânta ei chemare, nicicând n'a negles nici va neglige și mai vărtos atunci când e vorba și de punctuala solvire a stolei, de a nizei, ca poporul nostru să se familiarizeze cu o asemenea instituțiune binefăcătoare.

În sânul Asociațiunii noastre, ca membri se află proto-popi, preoți, învățători, advocați, dirigători, domni de pământ și mulțime de muncitori săraci.

Gândiți-vă dar și la moarte! și grăbiți la îmbrățișarea acestei Asociațiuni. O simplă cartă de corespondință, și filiala curând e înființată, iară încassatorul va putea avea un frumos izvor de venite pentru neînsemnata lui muncă.

În Timișoara-Fabric se pot înscrie numai la Vasile Benu, în Elisabetin la Pavel Nedici, în Ferencváros numai la Moise Gruin, în Vii la Thier Johann, în comune cu filiale la încassantul nostru.

Se poate face înscrieri și de-adreptul în cancelaria Asociațiunii. Erzsébetváros, casa Kladek, lângă noua biserică catolică.

Voiți numai și veți putea!
Timișoara-Elisabetin, în 1914.

I. Selagian
cassar.

V. Zamfiroviciu
președinte.

E. Andreescu
secretar.

COMITETUL.

Dr. George Adam, Dr. Aurel Cosma, Dr. Cornel Craclunescu, Dr. Valeriu Mezin, Savu Curule, Liviu Magdu, dir. Timișanei: Remul Carabas, Herdt Ferencz, André Ferencz, Dimitrie Covásală, Paia Popoviciu, George Petcuț, Stefan Murarescu, George Georgeviciu, Petru Toader, Vasille Eva, Vasille Cochela, Ioan Babescu, Eftim Nicolin, Petru Talău, George Crăstănescu și Moise Dobosan. (Ve 2145)

Magyar szalma anyag gyár

societate pe acții în Arad

cumpără paie bune curate de grâu, cu preț potrivit. Tot acolo se capătă gunoiu și șelac de cărbuni.

KISS ANDRÁS

croitor pentru bărbați.
Arad, József főherceg-ut nr. 2. Telefon interuban și în comitat nrul 734.

Depozit permanent cu asortiment mare de cele mai fine stofe engleze și din patrie. Lucră paltoane pentru bărbați în executarea cea mai modernă pentru prețurile cele mai convenabile. Se-viclu prompt și preventor.

Lengyel Géza

tinichigiu pentru lucrări artistice și pentru edificii
ARAD, Piața Boros Béni nr. 2. :: Telefon: 1016.

Primesc tot felul de lucrări simple sau artistice pentru
edificii după cele mai grele desemnuri sau modeluri.
Servește bucuros cu preliminare de spese. Țin permanent
în depozit toate articolele necesare în economia de casă.
:: Reparaturile le execut ieftin și la moment. ::

***Am în deposit un asortiment
bogat de dulapuri de gheață.***

Telefon pentru oraș și comitat 649.

**Saci p. bucate. Invelitoare impermeabile. Saci de
cânepă. Funării economice, fabricație proprie.**

*Funi pentru năi și plute
Funi pentru uscatul albiturilor,
și cânepă albă
Totfelul de ață
Ață colorată pentru împletitul măturilor*

*Ațe pentru grădini
Ațe pentru rolete
Gurine de cânepă și jută
Gurine pentru scripete
Vedre de pânză de ventrele*

*Rețele pentru pescari
Rețele pentru piață
Instrumente pentru gimnastică
Rețele pentru tenis*

**Vânzare
in MARE
și in MIC.**

Legătore americane „Manila“ p. snopi.

**Vânzare
in MARE
și in MIC.**

Fire p. legatul viiei cu 3 și 4 ramuri.

*Păr de cal împletit
Gradle pentru matrațe
Pânze brute*

*Gradle pentru rolete
Țesături pentru velințe
Pânze de jută*

*Saci de paie și diferite pânze
pentru saci de paie.*

De vânzare la: magazinul de mărfuri industriale de ARDEAL și BACICA al firmei

Reich B. Károly Fia és Társa

Arad, Andrássy-tér nr. 6. (Casa Verbos).

Cel mai vechiu magazin și atelier de reparaturi în
ARAD, de biciclete, mașini de cusut și gramafone.

Ma 1908

Declar în modul cel mai hotărât, că Bicicletele „Original Victoria” și „Pach” precum și mașinile de cusut Pfaff sunt de vânzare exclusiv numai la mine.

HAMMER VILMOS

ARAD, Szabadság-tér nr. 5/6.
Timișoara—Iosefin (Temesvár-Iózséfváros) Hunyadi ut nr. 14.

Vânzare exclusivă de mașini și plăci Pahté, gramafone „COLUMBIA” și originale și cele mai noi plăci românești.

Mare atelier special de reparaturi.

Mașini de cusut „SINGER” cu prețuri foarte ieftine.

PREMIAT CU MARELE PREMIU GRAND PRIX.

Cine dorește să aibă o față albă ca laptele să folosească crema americană, pudra americană și săpunul american, care depărtează de pe față și de pe mâni orice fel de pete, și întrece toate mijloacele de acest fel întrebunțate până acum. Se capătă la: :: :: ::

Apoteca Sfântul Gheorghe în Oravița.

Prețul unui borcan de cremă americană 1 cor. Prețul pudrei americane 1.50 cor. Prețul săpunului american 1 cor. În contra durerii de dinți mai bune sunt picăturile americane, Prețul 1 cor. :: :: (Ge 1754)

BEREGSZÁSZY L.

BLĂNĂRIE.

ARAD, strada Deák Ferencz nr. 32.

Specialități din cele mai fine blane. Se primesc blane spre păstrare peste vară pentru prețuri convenabile, cu asigurarea întregii valori. Comande și străformări p. sezonul viitor după moda ce mai nouă.

::: FIRMĂ IMPROTOCOLATĂ. :::

Alifie „Mágnás” p. față:

singurul mijloc cosmetic nevătămător, contra sgrăbunțelor, despoierii pielii, petelor din față, crepării pielii, roșătel și contra tuturor boalelor de pe. După întrebunțarea unei singure tegle dispar sbărciturile feței. Prețul 1 tegle 1 cor. 50 fileri. Pudră „Mágnás” (în 3 colori) 1 cutie 1 cor. 50 fil. Săpun „Mágnás” 1 cor. 20 fil.

Cosmetic „Mágnás” pentru mâni: foarte folosit pentru cațelarea mânilor roșii, dejerate, crepate, aspre și sbărcite. E de prisos a se mai întrebunța glicerina și vaselin, deoarece efectul cosmeticului „Mágnás” e singur și acest cosmetic poate fi întrebunțat și zina. Prețul 90 fil.

„Antipertussin”: mijloc excelent contra tusei și răgușelii, respirației grele, catarului tusei măgarești la copii — Prețul 1 cor. 80 fileri.

Spirit „Prima”: mijloc excelent contra reumei și podagrei, durerii de cap și de dinț. După 1—2 întrebunțări are efect sigur. — Prețul 1 sticle mari 1 cor. 50 fileri.

Spirit „Cappilloform”: singurul mijloc excelent contra căderii părului. — Prețul 1 cor. 50 fileri.

„Deutoform” apă pentru gură: cel mai bun mijloc contra mirosului rău de gură și pentru împedarea stricărei dinților. Prețul 1 cor. 50 fileri.

Balsam de Ardeal pentru stomac: mijloc excelent contra durerilor de stomac, lipsei de apetit, înținerii scaunului, stomacului stricat și boalelor de stomac. — Prețul 1 cor. 50 fileri.

Vopsitor pentru păr: în culoarea neagră, întunecată și brunată deschisă, mijloc excelent și durabil, nu murdărește a biturii de pat — Prețul 5 cor.

Regenerator pentru păr: redă părului cărunț culoarea originală. — Prețul 1 cor. 20 fileri.

Contra ciumei de porci: precum și în contra tuturor boalelor porciilor, cel mai excelent medicament, recomandat de către medici, este pravul de Ardeal pentru porci. — Prețul unei cutii mari 1 cor., o cutie mică 50 fileri. O singură întrebunțare la pravul de Ardeal pentru galițe încetează perirea galițelor. — Prețul 1 cor.

Hipnonervin: singurul mijloc sigur și probat contra nervozității și a insomniei. — Prețul 3 cor. — Toate medicamentele mai sus amintite se află de vânzare și se pot comanda numai la farmacia lui

Kelemen Sándor, Zilah.

Vă păziți de imitații!! (Ke 893)

„ECONOMUL”

inst. de cred. și econ. societ. pe acții în Cluj.

AVIZ.

„Economul” din Cluj primește depuneri spre fructificare cu ::

5, 5½ și 6%

după mărimea sumei și termenul de abdicere. Pentru depunerile instituțiilor filantropice și culturale oferă etalon excepțional de ridicat.

Darea de interese o plătește instituția.

DIRECȚIUNEA.

VAS SÁNDOR

∴ **ÉS TÁRSA** ∴

DROGHERIA CENTRALĂ

cea mai bună și mai ieftină sursă de cumpărat.

∴ **Telefon 1026.** ∴

ARAD, vis-à-vis de sfânta Treime.

Cine dorește să cumpere ghete bune și trainice?

să se adreseze la

Societatea păpușcarilor din Arad.

(Aradi Cipőtermelő Szövetkezet).

Arad, piața Szabadság Nr. 14.

unde găsește în asortiment bogat de ghete pentru bărbați și copii. GHETE-SANDALE lucrate în atelierele proprii pentru ambele sexe. Depozit mare de ghete în culorile cele mai variate. ∴

Telefon interurban și comitat 474.

ás" p. față:

psuetic nevătămă-
nțelor, despolarii
n față, crepării
contra tuturor
după întrebunțarea
dispar sbărciturile
le 1 cor. 50 filei
n 3 colorii 1 cutie 1
agnás" 1 cor. 20 fl.

usell, respirației
a copil — Prețul

magrel, durerii de
târl are efect st-

contra căderii pă-
leri.

loc contra mrosn-
și pentru impe-

ent con'ra dureri-
ac, lipsei de apetit,
stomac. — Prețul

și brunată deschisă,
murdărește a biturie

area originală. —

ror boalelor porci-
ament, recomandat

— Prețul unei cutii
muntare la prafului
Prețul 1 cor.

a nervosității și a
licamentele mai sus
la farmacia lui

Zilah.

(Ke 893)

L“

în Cluj.

e insti-

UNEA.

CAFENEUA HUNGARIA

ARAD, PALATUL-NEUMAN

Cel mai plăcut și mai cercetat local de distracție. Locul de întâlnire a societății înalte din Arad și comitat. Beuturi de clasa primă :: Mâncări calde. Serviciu prevenitor :: cu stimă

FISCHER ARTHUR și FIUL

PROPRIETARI.

Csatlós András

măsar, Arad, str. Urban Iván 17. :: Telefon: 797.

Preia totfelul de lucrări în bransă, precum aranjamente de portaluri pentru farmacii, birouri, prăvălii și bănci în executarea cea mai modernă, străformarea postalurilor și aranjamentelor de prăvălii pentru

prețurile cele mai convenabile. :: Depozit permanent de mobile, dormitoare, prânzitoare. Prețuri ieftine, serviciu prompt. Garanță. Cu preliminar de spese servese gratuit. La chemările în scris vin imediat. ::

Rog sprijinul binevoitor
cu deosebită stimă

Csatlós András, măsar.

Candidat de avocat

afilă aplicare din 1 sau 15 Iunie în cancelaria avocațială cu sediul judecătoresc. — A se adresa la administrație. (A 2150)

Subscribul caut un

CANDIDAT DE ADVOCAT

cu practică, pe lângă condițiuni favorabile. Aplicarea din 1 August ori cel mai târziu din 1 Septembrie 1914.

Dr. STEFAN CHIRILOVICIU

advocat, Ilia-Murășană (Marosillye). (Ci 2169)

O garnitură de mobile

nouă completă pentru hotel și restaurant, care constă din: aranjament pentru 10 odăi, mobilă tare și fină din lemn de prun, 20 mese pentru restaurant, 60 bucăți scaune Toneth, și alte mobile de lipsă. — Se pot cumpăra cu prețuri foarte moderate. — Doritorii să se adreseze la administrația „Românului”.

So 2188—5

STABILIMENTUL DE HIDROTERAPIE

și cură fizică-dietetică al doctorului

LAZAR POPOVICI

WIENA, XIII (Hietzing) str. Eduard Klein nr. 33.

În imediata apropiere de parcul împărațesc Schönbrunn. Po 2101

Prospecte și deslușiri gratis.

Park-sanatorium

BUDAPEST, VI, Aréna-út 84/b.
Városliget.

Desp. urologic, pentru suferinzi de boale de rinichi — bășică și postată. Le 2058

Bătăturile,

scorțoșenia pielii, urticariile de pe mâini și din față încetează în decurs de 1 și dacă folosiți „CANNABIN”
1 sticlă 1 cor., francată
1 coroaună 40 fl., 3 sticle franco 3 cor. De vânzare

la farmacia TÖRÖK, Budapesta, Király-u. 12 și la preparator: Dr. E. FLESCH, farmacia la „CORDANĂ” la Győr.

ANUNȚURI

se primesc cu prețuri moderate la administrația marului acesta.

FELICIAN PAPP

DENTIST DIPLOMAT

Șimleul-Silvaniei (Szilágyosmlyó), Arany János-utca 1.

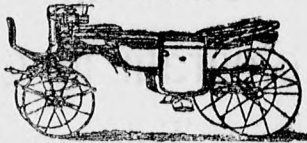

Execută coroane de aur și platină, șiruri complete de dinți în cauciuc și celuloză, apoi dinți artificiali fără de pod și cari nu se scot din gură, foarte potriviți pentru a putea mânca pe ei și cari înlocuiesc deplin dinții naturali. Vindecă dinți și rădăcini bolnave, execută plombare de rădăcini cu aur, platină, argint, porțelan și cu cel mai nou dinți. Stelle cari pot fi schimbate, și cari se potrivesc și la poduri cari nu se scot din gură. Po 1802—15

Prima fabrică de trăsuri, cu instalațiuni de mașini este a lui

Kovács István

Temesvár-Józsefváros, str. Fröbel nr. 58. (Casa proprie).

Fabricant de trăsuri și autocaroserie, furnizorul postelor reg. mag. și mecanismelor militare. — Mare depozit permanent de totfelul de trăsuri și calese noi și folosite. — Atelier de reparatură. — Atelier de fânărie, rotarie și de lustruit. (Ko 1834)

Pentru sezonul de Paști și Rusalii!

Recomand depozitul meu bogat asortat în PALARIILE de pălărie, de pale, panama, florentine ș. a. CHIPURI de mătăasă, ștofa, șavlot și luster, ALBITURI guler, mansete și batiste, cravate, bretelile și țertele, UMBRELE și pliere, PORTMONEIE și tabachere, GHETE în chevraux, chevrot și box, MĂNUȘI de piele, glăce, sued și ață, colorii solide, în fazon modern și exclusiv fabricate de rangul prim ș. a. Borsalino, Ita, Hükel, Cooperativa, Fickler, Bossi și Böhm, — Less & Löwenstein — Lichtmann și Manheim etc. desfacere în engros și detalii dela calitatea cea mai lătină până la cea mai fină pe lângă prețuri moderate și strict fixate. Rog sprințul onoratalului public român în deprinderea mea, semnez

Cu deosebită stimă: (Ba 1918—15)

Joan Balint „János”

prăvălie de modă pentru domni și băieți

Timișoara-Fabric. — (Platual orașului).

Ceasornice, Bijuterii, Gramofoane, Plăci.

Rog să mi se trimească oferta!

Chiar și pentru plătiri în rate.

Ceasornice „Strap”, dela 5 cor. În sus, inele-litere 80 filerli. Lunar nou recepții de plăci. Mare magazin de articole pentru sport și lampe electrice pentru buzunari! Pentru ceasornicele și gramofonele noui se dă garanție de 10 ani, iar pentru reparațiile o garanție de 5 ani. Atelier de reparare pentru ceasornice, bijuterii, gramofone. Schimb de aur și argint zdrobit. Tóth József, Cronometru și orologier artistic, Seghedin (Szeged) Dugonics-tér Nr. 11. Numeroase scrisori de recunoștință. Prețuri ilustrate gratis. Permanent nou-tăți de plăci românești.

Mamele bune se îngrijesc să dea copiilor de cină prăjituri nutritive și gustoase. Cu puțină osteneală și cu puțină cheltuială se pot pregăti prăjituri dulci excelente cu prafurile puddingului lui Dr. OETKER, cari se pot căpăta în extracte de vanilie, smeură, mandulă lămăie și ciocolată iar copii le consumă cu multă plăcere. Dintr-un pachet de 15 filerli de praf pudding adăogând un jumătate litru lapte, 2 ouă și 5 dkgr. zahăr se poate pregăti o cină excelentă pentru 5—6 copii. Deoarece puddingele se pregătesc cu lictar de poame, fără smântână, acestea promovează gustul și valoarea nutritivă. Ke 1808

În interesul fecărnăia

că înainte de a-și cumpăra țesătură de sârmă, țesătură pentru garduri site și matrațe de sârmă de oțel, să ceară prospect dela singurul preparator de lucrări de sârmă

Fischer Testvérek

fabrică de țesătură de sârmă și țesătură pentru garduri

Arad, József-főherceg nr. 8.

(vis-a-vis de biserica evang.). Vă veți convinge că aici veți putea cumpăra cele mai bune și mai lătine țesături de sârmă. Fabrica: str. Kossuth nr. 45.

(Fi 1866—25)

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătorii de clopote. — Fabrica de scaune de fier pentru clopote alții

Fiul lui Antoniu Novotny, Timișoara-Fabric.

Se recomandă spre pregătirea clopotelor noui, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe garanție de mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a le întoarce în ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture fiind astfel scutite de crepare. — Sunt recomandate cu deosebire CLOPOTELE GAURITE, de dăsuși inventate și premiate la mai multe rânduri, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu răuri ca figura S și au un ton mai intens, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu, astfel că un clopot patentat de 337 kg. este egal în ton cu un clopot de 461 kilograme patentat după sistemul vechiu. — Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre preajustarea clopotelor vechi cu ajustare de fier bătut — ca și spre turnarea de toace de metal. — Prețuri-curente ilustrate trimis gratuit.

Nagy Géza

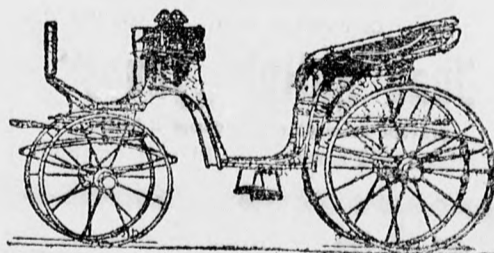
fotograf, Arad, Andrassy-tér nr. 22, în parter
 Palatul Cassei de păstrare „Polgári Takarékpénztár“ (vis-à-vis cu casa comitatului).

Fotografii artistice, interieur, înmăriri de platină, sepia, pigment sau gumă. Fotografii în grupuri, de salon sau în liber. Prețuri moderate. :: Telefon p. oraș și comitat 922.

Kovács és Thomay

prima fabrică de trăsuri
 cu putere electrică **ARAD,** strada Kossuth numrul 2.
 (Casa proprie).

Oferă trăsuri gata executate elegant. Trásurile uzate le schimbăm cu trăsuri noi. Reparări de automobile și trăsuri executăm prompt și cu specialitate. Mare asortiment gata în permanență.

==== Prețurent gratis și franco. ====

FOTOGRAFII

în toate executările în
atelierul fotografic alui

WEISZ HUGÓ

ARAD, Piața Andrásy 16.

Telefon: 211.

A luat parte la expozițiile:

- 1905. Budapesta, expoziția internațională B. F. C. (placă).
- 1908. Budapesta, expoziția regnicolară M. A. O. Sz. (placă de argint).
- 1910. Budapesta, expoziția internațională M. A. O. Sz. (medalie de aur).
- 1910. London, expoziție internațională Salon of Photogr.
- 1910. Kiew, S. Daquerre des photographes amateurs (placă)
- 1911. Hamburg, Bildnis u. Figurenbild Ausstellung (placă).
- 1911. London, Salon of Photography.
- 1912. Dublin Society of Ireland exhibition (medalie).
- 1912. Miskolcz, expoziția regnicolară a amatorilor (medalie de aur.)
- 1912. Eperjes, expoziția regnicolară de fotografii artistice.
- 1912. London Salon of Photography.
- 1912. Berlin, Gewertwerke (medalie).
- 1912. London, City of London And Cripplegate Ph. S. (placă de argint.)
- 1912. London, Salon of Photography.
- 1913. Frankfurt am Main (medalie de aur.)
- 1913. London, Royal Photographic S. of Great Britain.
- 1913. Zagreb, societatea artistică croată n. k.
- 1913. London, The South London Photographic Society.
- 1913. Gent, Exposition Universelle et Internationale (placă)
- 1913. Dublin, Society of Ireland.
- 1914. Edlburg, Photographic Society, s. (medalie).
- 1914. London, South London Photographic Society.
- 1914. Dublin, Society of Ireland.
- 1914. Toronto, Canada, The Toronto Camera Club.
- 1914. Leipzig, Bugra.
- 1914. Winnipeg, (Canada) Camera Club.
- 1914. Birmingham, Photographic Society.
- 1914. London, Royal Phot. S. of Great Britain.

(Ve 2175—1.)

RADÓ GYULA

prăvălie de pardesiuri pentru dame

==== ARAD. ====

Cele mai bune și mai recunoscute croiuri de talii

precum și

cele mai moderne haine de grenadin alb, batist și pânză.

Jachete scurte,
Capoate de sport,
Jachetă de mătasă,
Capoate albe,
Pardesiuri pentru copii,

Haine pentru fetițe,
Halate,
Fuste,
Mantale de Lister și
Gumă

în asortiment extraordinar.

Bluze și haine de doliu.

Prețuri fixe!

(Ra 2152)

Telefon: 238.

Telefon interurban 604.

Telefon interurban 604.

Agentura

principală exclusivă a renumitei fabrici de motoare R. H. LISZTER & Co. Ges. M. B. H. London (Anglia).

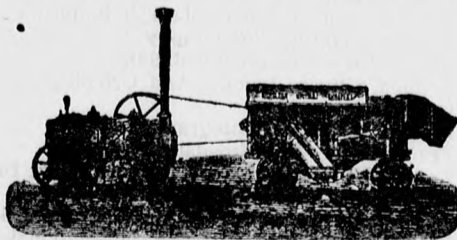
Cele mai noi motoare de benzină, absorbitoare de gaz și motoare cu ulei brut.

Garanță deplină.
Consumație puțină de benzină.

Manuare simplă.
Durabilitate extraordinară.

==== Fără perturbări în lucrare. ====

GARANȚA
deplină p. imblătit
și pentru puterea
de lucrare.

CONDIȚII
favorabile de plă-
tire (pe mai mulți
ani).

Schimb de motoare și batoze uzate. ====

FRAȚII BURZA

cea mai mare firmă românească,
magazin de motoare, mașini de imblătit
și totfelul de mașini agricole.

ARAD, Piața Boros Béni Nr. 1. (Casa poprie).

Celor interesați le serveste
cu explicații și prospecte.

În scopul de a lega afacerea merge în per-
soană pe cheltuiala proprie la fața locului.

Cereți gratis marele preț-curent ilustrat.

Mare magazin de vehicule și mașini de imblătit cu aburi.